University of Sistan and Baluchestan

Geography and Territorial Spatial Arrangement

Print ISSN: 2345 - 2277 Online ISSN: 2783 - 5278

Association of Geography and Planning of Border Areas of Iran

Investigating and Measuring Urban Beauty in the Areas of Ardabil City

Esmail Dalir [1]✉, Saman Abizadeh [2], Mohammad Golmohammadi [3], Fardin Nazafati Namin [4]

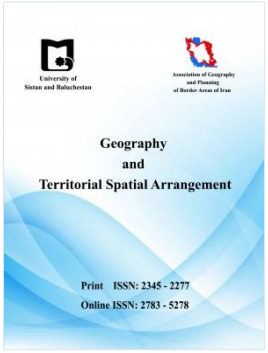
1. Instructor, Department of Geography and Urban Planning, Payame Noor University,Tehran,Iran.
   ✉ E-mail: esmail.dalir@pnu.ac.ir
2. Assistant Professor, Department of Art and Architecture, Payame Noor University, Tehran, Iran.
   E-mail: saman-abizadeh@pnu.ac.ir
3. Department of Architecture, Sarab Branch, Islamic Azad University, Sarab, Iran.
   E-mail: golmohammadi@iausa.ac.ir
4. Instructor, Department of Geography, Payame Noor University, Tehran, Iran.
   E-mail: Fa.nazafati@pnu.ac.ir

How to Cite: Dalir, E; Abizadeh, S; Golmohammadi, M; & Nazafati Namin, F. (2024). Investigating and Measuring Urban Beauty in the Areas of Ardabil City. *Geography and Territorial Spatial Arrangement*, 14 (53), 203-208.

DOI: http://dx.doi.org/ 10.22111/GAIJ.2024.49627.3226

Article type:
Research Article

Received:
22/08/2024
Received in revised form:
10/10/2024
Accepted:
19/10/2024
Publisher online:
20/10/2024

Keywords:
Urban beauty, ViKor model, Mizan, urban areas, Ardabil.

ABSTRACT

A beautiful city is one of the main concerns of combining aesthetic and practical elements in urban planning, and making the city beautiful is a solution to beautify its residents. Since urban space is the result of citizens' interaction, the greatest pleasure of urban beauty can be found in good design and amenities. In addition to addressing the category of beauty, this article has tried to answer the question that to what extent the urban areas of Ardabil have been able to implement the indicators of urban beauty? The current research is descriptive-analytical in terms of method and practical in terms of purpose. The statistical population was the citizens of the urban areas of Ardabil, and using the Cochran sampling formula, the number of 383 people was determined as the statistical sample size by stratified random sampling. Sampling was done from five urban areas of Ardabil according to the population share of each urban area. The data was collected by two documentary and field methods, and finally, by using Excel software and through Vicor's analytical model, the data was analyzed, and in the research findings, it was determined that each of the urban areas of Ardabil in terms of The implementation of urban beauty indicators had different ratios and the average position of Ardabil city in terms of the degree of urban beauty indicators was estimated with Q 0.545, slightly lower than the average.

© the Author(s).

Publisher: University of Sistan and Baluchestan

Extended Abstract

Introduction

Despite all the positive points in urban beauty, unfortunately, rare case studies and accurate evaluation of cities based on urban beauty indicators have rarely been done. Considering the current alarming situation and urban issues in many countries, the aesthetic characteristics of urban places and environments have reduced the quality of life. Recent scientific discourse has acknowledged the importance of aesthetic planning and urban design as a method of exercising control over social life, and this includes regulating public spaces and ultimately shaping the structure of public morality. For example, aesthetics can lead to recognition, empathy, love, respect, care for the environment. From this point of view, in order to create urban beauty, compatibility, connection and overlapping of urban beauty indicators are necessary. Ardabil is one of the cities in which no study was conducted in the field of measuring urban beauty. Meanwhile, urban beauty is a feeling that is obtained when everything works well together. This means that in the case of beauty, one should focus on the quality of urban plans, therefore, urban beauty is formed on the environment made by humans and based on human goals, and is significantly related to the satisfaction of the society.

Study Area

Study Area The city of Ardabil as the place of research is the center of Ardabil province and is located in a plain of the same name. In terms of absolute position, it is located in the geographical coordinates of 48 degrees and 15 minutes to 48 degrees and 19 minutes east longitude and 38 degrees and 11 minutes to 38 degrees and 17 minutes north latitude (Ghaffari Gilande, Atta et al., 2017: 150). According to the statistics of Ardabil Municipality and the latest urban divisions in 1396, this city has five urban areas and 51 neighborhoods and its total population is 529374 people and its area is 62890962 square meters (Ardabil Municipality.1396).

Material and Methods

This research is descriptive-analytical, and its data is collected in two ways, documents and field (citizenship questionnaire). The statistical Population of those citizens of Ardabil was between 15 and 65 years old. Using Cochran's sampling formula, 383 people were selected as a statistical sample, and the questionnaire was given to them by simple random method. Data analysis tool was SPSS software, GIS software and Vikor model.

After collecting the data, the Preference questionnaire, which is also known as the expert questionnaire, the indicators were scored by experts and university professors (10 people using the snowball method) and then the obtained data were entered into the SPSS Environment. and Using the VikOR Model and its process, the five areas of Ardabil city were ranked according to the degree of agreement with urban beauty indicators.

Result and Discussion

To reach a beautiful city, one must know its indicators. Awareness and how to implement these indicators in every urban area is considered as a key principle in the direction and implementation of programs. In this regard, the present research, while determining the indicators involved in the emergence of urban beauty, has investigated the degree of realization of the aforementioned indicators. The findings of this research showed that 14 major indicators of urban beauty had different effects among urban areas, so that urban area 2 with (Q 0.108) was ranked first in urban beauty and area 4 was assigned the worst rank with (Q 1). is In General, the situation of Ardabil city was slightly lower than average in terms of urban beauty (Q 0.545).

Conclusion

In order to achieve a beautiful city, it is necessary to establish harmony and communication between aesthetic indicators. The findings of this research showed that out of 14 important indicators of urban beauty, the region 1 has achieved the highest number of urban beauty indicators, and for this reason, it has been ranked first. The second rank of urban beauty has been assigned to region three. Despite being located in the heart of the city, Region 3 ranks third, Region 5 ranks 4th, and Region 4 is in the worst possible condition and ranks 5th. Finally, this research has come to the conclusion that urban beauty indicators play an important role in the quality of citizens' lives and the realization of these indicators can be a determining factor for the growth and excellence of the city. It should also be mentioned that similar to this research was not done for Ardabil city.

Key words: Urban beauty, ViKor model, Mizan, urban areas, Ardabil.

References

Aghdaie, M. Hashemkhani Zolfani, S. Kazimieras Zavadskas, E. (2014). Synergies of data mining and multiple attribute decision maing. Procedia – Social and Behavioral Sciences 110, 767- 776.

https://doi.org/10.1016/j.sbspro.2013.12.921

Al-Salam, N. A., Al-Jaberi, A. A., & Al-Khafaji, A. S. (2021). Measuring of subjective and objective aesthetics in planning and urban design. Civil Engineering Journal, 7(9), 1557-1568.

Doi: 10.28991/cej-2021-03091743

Araabi, H. F., Hickman, H., & McClymont, K. (2022). On beauty. Planning Theory & Practice, 23(4), 601-633.

https://doi.org/10.1080/14649357.2022.2113613

Atasoy, F., & Eren, D. (2023). Serial mediation: Destination image and perceived value in the relationship between perceived authenticity and behavioural intentions. European Journal of Tourism Research, (33).

Doi: 10.54055/ejtr.v33i.2528

Berleant, A. (1999). On getting along beautifully: ideas for a social aesthetics. Aesthetics in the human environment, 12-29.

http://hdl.handle.net/10138/14171

Berleant, A. (2012). Distant cities: Thoughts on an aesthetics of urbanism. Aesthetics beyond the Arts, 105-115.

Berleant, A. (2013). What is aesthetic engagement?. Contemporary Aesthetics (Journal Archive), 11(1), 5.

https://digitalcommons.risd.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1269&context=liberalarts_contempaesthetics.

Berleant, A. (2013). What is aesthetic engagement?. Contemporary Aesthetics (Journal Archive), 11(1), 5.

Berleant, A., & Carlson, A. (Eds.). (2007). The aesthetics of human environments. Broadview press.

Bluestone, D. M. (1988). Detroit's city beautiful and the problem of commerce. The Journal of the Society of Architectural Historians, 47(3), 245-262.

https://online.ucpress.edu/jsah/article-abstract/47/3/245/2111/Detroit-s-City-Beautiful-and-the-Problem-of

Caymaz, G. F. Y., & Hamameh, S. (2020). Evaluation of aesthetic, functional, and environmental effects on the design of urban open spaces: A case study of Istanbul Sishane Park, Turkey. Journal of Contemporary Urban Affairs, 4(2), 67-86.

https://doi.org/10.25034/ijcua.2020.v4n2-7

Chen, M. H. (2017). The formative role of art: John Dewey's art as quotidian experience. Journal of Literature and Art Studies, 7(12), 1574-1579.

doi: 10.17265/2159-5836/2017.12.010

Coleman, E. B., Hartney, C., & Alderton, Z. (2013). Defining'social aesthetics'. Literature & Aesthetics, 23(1).

Dudzic-Gyurkovich, K. (2018). Effect of accessibility in housing complexes on shaping of beauty in the urban environment. Selected examples from Cracow. Teka Komisji Architektury, Urbanistyki i Studiów Krajobrazowych, 14(1), 116-125.

https://doi.org/10.35784/teka.1746

Duncan, J. S., & Duncan, N. G. (2001). The aestheticization of the politics of landscape preservation. Annals of the association of American geographers, 91(2), 387-409.

https://doi.org/10.1111/0004-5608.00250

Elbaz, A., & Alfasi, N. (2024). What About Beauty in Planning Theory and Practice?. Journal of Planning Literature, 39(1), 49-61.

https://doi.org/10.1177/08854122231187574

Elbaz, A., & Alfasi, N. (2024). What About Beauty in Planning Theory and Practice?. Journal of Planning Literature, 39(1), 49-61.

https://doi.org/10.1177/08854122231187574

Florida, R., Mellander, C., & Stolarick, K. (2011). Beautiful places: The role of perceived aesthetic beauty in community satisfaction. Regional studies, 45(1), 33-48.

https://doi.org/10.1080/00343404.2010.486784

Freestone, R. (2011). Reconciling beauty and utility in early city planning: the contribution of John Nolen. Journal of Urban History, 37(2), 256-277.

https://doi.org/10.1177/0096144210391594

Galindo, M. P. G., & Rodríguez, J. C. (2000). Environmental aesthetics and psychological wellbeing: Relationships between preference judgements for urban landscapes and other relevant affective responses. Psychology in Spain, 4(1), 13-27.

https://citeseerx.ist.psu.edu/document?repid=rep1&type=pdf&doi=e4092506b94e27c3c646c9a6d1cb3ab517b9dd72

Gao, J., & Gao, J. (2018). The Beauty of a City: Thoughts from an Ecological Perspective. Aesthetics and Art: Traditional and Contemporary China in a Comparative Perspective, 217-232.

https://doi.org/10.1007/978-3-662-56701-2_16

García-Doménech, S. (2015). Urban aesthetics and social function of actual public space: a desirable balance. Theoretical and Empirical Researches in Urban Management, 10(4), 54-65.

https://rua.ua.es/dspace/bitstream/10045/140596/1/Garcia-Domenech_2015_TERUM.pdf

Gassner, G. (2022). Beauty as violence. Planning Theory and Practice, 23(4), 601-633.

Gassner, G. (2023). Aestheticizing the beautiful city: Democratic politics and design review. Urban Geography, 44(6), 1098-1116.

https://doi.org/10.1080/02723638.2021.1874742

Gassner, G. (2023). Aestheticizing the beautiful city: Democratic politics and design review. Urban Geography, 44(6), 1098-1116.

https://doi.org/10.1080/02723638.2021.1874742

Ghafari Gilandeh, Atta; Hashemi-Masoom-Abad, Reza; Mustafapour, Mansour. (2016). Evaluating the spatial distribution of neighborhood parks and presenting the optimal location model using the Vicor method (case study of Ardabil city, Environmental Science and Technology, 21st volume, number 5, pp. 261-245. (In Persian)

https://journals.srbiau.ac.ir/article_14056.html

Gjerde, M. (2010). Visual aesthetic perception and judgement of urban streetscapes. In Paper for Building a Better World: CIB World Congress , pp. 12-22.

https://citeseerx.ist.psu.edu/document?repid=rep1&type=pdf&doi=1e2dda5790e218d651df118233cf1430b7bdbd09#page=16

Goodfellow, T., & Smith, A. (2013). From urban catastrophe to 'model'city? Politics, security and development in post-conflict Kigali. Urban studies, 50(15), 3185-3202.

https://doi.org/10.1177/0042098013487776

Gustafsson, E. (2023). How Can Contextual Variables Influence Creative Thinking? Contributions from the Optimal-Level of Arousal Model. The Journal of Creative Behavior, 57(1), 96-108.

https://doi.org/10.1002/jocb.565

Herzog, T. R., & Chernick, K. K. (2000). Tranquility and danger in urban and natural settings. Journal of environmental psychology, 20(1), 29-39.

https://doi.org/10.1006/jevp.1999.0151

Hess, D. B. (2006). Transportation beautiful: did the city beautiful movement improve urban transportation?. Journal of Urban History, 32(4), 511-545.

Hobbis, S. K., & Hobbis, G. (2023). Beauty for Development? Betel Aesthetics and Socioeconomic Stability in Urban Solomon Islands. The Asia Pacific Journal of Anthropology, 24(1), 36-56.

https://doi.org/10.1080/14442213.2022.2115123

Iandoli, L., Salado, A., & Zollo, G. (2020). The role of aesthetic reasoning in knowledge management: the case of elegant systems architecture design. Knowledge Management Research & Practice, 18(1), 93-109.

https://doi.org/10.1080/14778238.2019.1678410

Kellert, S. R. (2018). Nature by design: The practice of biophilic design. yale university press.

Kim, A. M., Merrill, E. L. I. Z. A. B. E. T. H., Miller, C. C., & Yates, C. S. (2014). The Beautiful.

https://iascthrivingcitieslab.org/wp-content/uploads/tcl-endowment-brief-beautiful.pdf

La Rocca, F. (2020). The social experience of urban life: An aesthetic interpretation of places and ambiences. In The Detective of Modernity (pp. 46-54). Routledge. H

ttps://www.taylorfrancis.com/chapters/edit/10.4324/9780429201370-4/social-experience-urban-life-fabio-la-rocca

Lensu, S. (2024). Beauty banned: navigating aesthetic citizenship in Rwandan borderlands. Citizenship Studies, 1-17.

https://doi.org/10.1080/13621025.2024.2348868

Liyun, Y. (2019, September). Building a beautiful and livable garden city in Chengdu. In 2019 Asia-Pacific Forum on Economic and Social Development (Vol. 2, pp. 220-223). The Academy of Engineering and Education.

https://aeescience.org/ppapers/2019092701/ESD92740

Maggi, R., & Scholz, C. (2008). Finding the Invisible–Quantifying the 'urban beauty'of Dubai via content analysis of photographs. Instant cities: Emergent trends in architecture and urbanism in the Arab world.

https://ssl.lu.usi.ch/entityws/Allegati/pdf_pub3217.pdf

Martin, J. L. (2011). The explanation of social action. OUP USA.

Meek, M. A. (1979). History of the city beautiful movement in Canada, 1890-1930 (Doctoral dissertation, University of British Columbia).

http://hdl.handle.net/2429/22018

Mengsheng, C. (2022, April). Research on the Index System of "Beautiful Economy" Construction from the Perspective of Common Prosperity. In 2022 International Conference on Social Sciences and Humanities and Arts (SSHA 2022) (pp. 609-612). Atlantis Press.

Doi: 10.2991/assehr.k.220401.115

Meyer, E. K. (2008). Sustaining beauty. The performance of appearance: A manifesto in three parts. Journal of landscape Architecture, 3(1), 6-23.

https://doi.org/10.1080/18626033.2008.9723392

Mirbach, D. (2009). Magnitudo aesthetica, Aesthetic Greatness. Ethical Aspects of Alexander Gottlieb Baumgarten's Fragmentary Aesthetica. The Nordic Journal of Aesthetics, 20(36-37).

Miyahara, K. (2014). Exploring social aesthetics: Aesthetic appreciation as a method for qualitative sociology and social research. International Journal of Japanese Sociology, 23(1), 63-79.

https://doi.org/10.1111/ijjs.12025

Morbidoni, M. (2013). Aesthetics of the Informal Urban Landscape: A Potential Factor of Social Inclusion. Rethinking Urban Inclusion, 534.

Mowla, Q. A. (2011). Urban aesthetics: A study on Dhaka. The history heritage and urban issues of capital Dhaka, 3, 169-262.

Nia, H. A. N. (2021). The role of urban aesthetics on enhancing vitality of urban spaces. Khulna University Studies, 59-77.

https://doi.org/10.53808/KUS.2021.18.02.2112-E

Nia, H. A., & Suleiman, Y. H. (2018). Aesthetics of space organization: lessons from traditional European cities. Journal of Contemporary Urban Affairs, 2(1), 66-75.

https://doi.org/10.25034/ijcua.2018.3659

OPRICOVIC, S.TZENG (2004). Compromise solution by MCDM methods: A comparative analysis of VIKOR and TOPSIS. European Journal of Operational Research 156, 445 – 455.

https://doi.org/10.1016/S0377-2217(03)00020-1

Ostrovsky, E. (1964). Nox Irae: the Literary Vision of Louis-Ferdinand Celine. New York University.

Pellegri, G.(2017). Environment Landscape City.

https://core.ac.uk/download/pdf/211055486.pdf

Pizzol, M. (2020). The City Beautiful Movement.

https://soar.suny.edu/bitstream/handle/20.500.12648/13561/4626_mariana.pizzol.pdf?sequence=1

Porta, S., Rofè, Y., & Vidoli, M. (2016). The city and the grid: building beauty at large scale.

https://strathprints.strath.ac.uk/55754/1/Porta_etal_Sustasis_2016_The_city_and_the_grid_building_beauty.pdf

Prosperity, M. (2009). Beautiful Places: The Role of Perceived Aesthetic Beauty in Community Satisfaction.

https://ranaflorida.com/articles/Beautiful%20places.pdf

Prosperity, M. (2009). Beautiful Places: The Role of Perceived Aesthetic Beauty in Community Satisfaction.

Punter, J. (2017). Aesthetics in planning. Values and planning, 38-67.

https://www.taylorfrancis.com/chapters/edit/10.4324/9781315235141-3/aesthetics-planning-john-punter

Schulz, E. (2011). Nagai Kafu^¯'s Reflections on Urban Beauty in Hiyorigeta: Reappraising Tokyo's Back Alleys and Waterways.

http://hdl.handle.net/10928/192.

Taher, A., Desfandi, M., Azis, D., Gadeng, A. N., & Agusriati, I. (2021). Community Participation in Maintaining the Cleanliness and Beauty of the City of Banda Aceh through the E-Berindah Application. Proceedings of AICS-Social Sciences, 11, 51-63.

Van Nus, W. (1975). The fate of city beautiful thought in Canada, 1893-1930. Historical Papers, 10(1), 197.

Wilkinson,Willoughby. (2005). Chapter, X. I. V. GETTING ALONG BEAUTIFULLY: IDEAS FOR A SOCIAL AESTHETICS.

Xia, C., Zhang, A., & Yeh, A. G. (2022). The varying relationships between multidimensional urban form and urban vitality in Chinese megacities: Insights from a comparative analysis. Annals of the American Association of Geographers, 112(1), 141-166.

https://doi.org/10.1080/24694452.2021.1919502

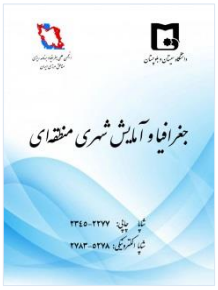
جغرافیا و آمایش شهری منطقه‌ای
شاپا چاپی: ۲۳۴۵-۲۲۷۷ شاپا الکترونیکی: ۲۷۸۳-۵۲۷۸

بررسی و سنجش زیبایی شهری در مناطق شهری اردبیل

اسمعیل دلیر [۱*]، سامان ابی زاده [۲]، محمد گل محمدی [۳]، فردین نظافتی نمین [۴]

مقاله پژوهشی

جغرافیا و آمایش شهری-منطقه‌ای
زمستان ۱۴۰۳، سال ۱۴، شمارهٔ ۵۳
تاریخ دریافت: ۱۴۰۳/۰۶/۰۱
تاریخ بازنگری: ۱۴۰۳/۰۷/۱۹
تاریخ پذیرش: ۱۴۰۳/۰۷/۲۸
صفحات : ۲۳۰-۲۰۳

واژه‌های کلیدی:
زیبایی شهری، مدل ویکور، میزان، مناطق شهری، اردبیل.

چکیده

شهر زیبا یکی از دغدغه‌های اصلی ترکیب عناصر زیبایی‌شناختی و کاربردی در برنامه‌ریزی شهری است و در آن زیباساختن شهر، راهکاری برای زیباسازی ساکنان آن به‌شمار می‌رود. از آن‌جا که فضای شهری حاصل تعامل شهروندان است؛ لذا بیشترین لذت زیبایی شهری را می‌توان در طراحی خوب و امکانات رفاهی یافت. نویسندگان در این مقاله سعی دارند علاوه بر پرداختن به مقولهٔ زیبایی به این سوال پاسخ دهند که مناطق شهری اردبیل تا چه اندازه توانسته شاخص‌های زیبایی شهری را پیاده کند؟ تحقیق حاضر از نظر روش توصیفی- تحلیلی و از نظر هدف کاربردی است. جامعهٔ آماری آن شهروندان مناطق شهری اردبیل می‌باشند و با استفاده از فرمول نمونه‌گیری کوکران، تعداد ۳۸۳ نفر به‌عنوان حجم نمونهٔ آماری به‌روش نمونه‌گیری تصادفی طبقه‌بندی تعیین شد. نمونه‌گیری از پنج منطقهٔ شهری اردبیل با توجه به سهم جمعیتی هر منطقهٔ شهری می‌باشد. داده‌ها به دو روش اسنادی و میدانی جمع‌آوری شد و در نهایت با استفاده از نرم‌افزار «spss» و با استفاده از مدل تحلیلی ویکور، مورد تجزیه‌وتحلیل قرار گرفت و مشخص شد هر یک از مناطق شهری اردبیل بر حسب اجرای شاخص‌های زیبایی شهری، نسبت‌های متفاوتی دارند و جایگاه شهر اردبیل از نظر شاخص‌های زیبایی شهری با Q ۰/۵۴۵ اندکی پایین‌تر از حد متوسط می‌باشد.

مقدمه

از زمان‌های دور فلسفه به نظریهٔ ارزش‌ها؛ یعنی خوبی، حقیقت و زیبایی‌شناسی پرداخته و در آن زیبایی‌شناسی[۱] جوهر و روحی است که از طریق ذهن درک شده (Al-Salam et al, 2021:1557). و به‌واسطهٔ سه سطح: ادراک حسی، شناخت و معنا مفهوم‌سازی شده است (Gjerse, 2010:14). فرآیند توصیفی بررسی کیفیت‌های ایجادشده توسط محیط انسانی از طریق تعامل انسان با محیط بوده (Coleman et al, 2013:1). و حاوی ویژگی‌های خاص یک شیء، مکان یا عنصری است (Caymaz & Hamameh, 2020:4). که از طریق محرک‌های؛ دیداری، شنیداری، بویایی، چشایی، لامسه درک و قضاوت می‌شود (Landoli et al, 2020:1). این مفهوم با این سوال که زیبایی شهری چیست؟ راه خود را به مطالعات شهری باز نمود (Gao & Gao, 2018: 217). در قرن چهارم قبل از میلاد، ارسطو به بیان زیبایی شهری از طریق تقارن، نظم و تناسب پرداخت و این اصول تا قرن شانزدهم در حوزه‌های شهرسازی و معماری دوام آورد (Elbaz & Alfasi, 2024:49). اما اولین مباحث زیبایی‌شناسی شهری به مفهوم امروزی، به الکساندر گوتلیب

1. Aesthetics

۱- مربی، گروه جغرافیا و برنامه ریزی شهری، دانشگاه پیام نور، تهران، ایران. (نویسنده مسئول) esmail.dalir@pnu.ac.ir
۲- استادیار، گروه هنر و معماری، دانشگاه پیام نور، تهران، ایران. saman-abizadeh@pnu.ac.ir
۳- گروه معماری، واحد سراب، دانشگاه آزاد اسلامی، سراب، ایران. golmohammadi@iausa.ac.ir
۴- مربی، گروه جغرافیا، دانشگاه پیام نور، تهران، ایران. Fa.nazafati@pnu.ac.ir

باومگارتن[1] (۱۷۳۵) نسبت داده شده است. کتاب زیبایی‌شناسی وی، پیوند محکمی با اخلاقیات داشت و زیبایی-شناسی را به‌عنوان نظریهٔ هنرهای لیبرال، هنر زیبا اندیشی، هنر آمیخته با عقل[2] و نظریهٔ شناختی تعریف نمود (Mirbach, 2009:107). در این دوره، شهرهای شلوغ و ناخوشایند در سپیده‌دم انقلاب صنعتی قضاوت زیبایی‌شناختی را تشویق نمی‌کردند و محیط شهری، بخشی از گفتمان صنایع و محصولات انسانی نبود (Elbaz & Alfasi, 2024:49). حتی در حال حاضر هم طبق بررسی مولا، بی‌هویتی یا بی‌ریشه‌ای زیبایی‌شناسی شهری معاصر، ناشی از ازدحام شهری، پیچیدگی‌ها و تنوع‌هایی است که بر همسان‌سازی چیره شده است (Mowla, 2011:11). به‌همین دلیل نیز شناخت اجتماعی از فضای عمومی شهر برای درک زیبایی‌شناختی آن ضروری است و فضای عمومی را نمی‌توان منظر زیبایی‌شناختی تفسیر کرد مگر این‌که قبلا از منظر اجتماعی تفسیر شده باشد (Garcia-Domenech, 2015:63). در هر حال طی دهه‌های اخیر، پیوند بین زیبایی و سودمندی که ارسطو نیز بر آن تأکید داشت و آن‌را باعث جنبش‌های کارکردگرایی در هنر می‌دانست، در چهار گفتمان اصلی: بهبود اجتماعی گسترده، عملکرد زیبایی-شناختی، عقلانیت اقتصادی و طراحی کل‌نگر مطرح شد (Freestone, 2011:1). و طبق نظر کوسینسکی[3] (۲۰۰۸) زیبایی شهری تا حدودی شامل زیبایی ناشی از فرم منظر، زیبایی ناشی از معماری و زیبایی ناشی از چیدمان شهری بود (Dudzic-Gyurkovich, 2018: 117). که بر اساس اهداف انسانی شکل می‌گیرد (Berleant, 2012:9)؛ لذا در این راستا برای این که شهرسازی و طراحی از وضعیت دموکراتیک (شهر توافقی) برخوردار باشد، مفهوم‌سازی ریشه‌ای زیبایی‌شناسی می‌تواند به این امر کمک کند به‌طوری‌که از همه گروه‌ها برای معناسازی شهر دعوت به عمل آید. در این‌صورت، هدف گشودن فضاهایی برای شیوه‌های مختلف حس‌کردن و معنا بخشیدن به شهر می‌باشد (Gassner, 2023:4). در این راه، کمک برنامه‌ریزان شهری برای گسترش گفتمان رو به‌رشد معماری و طراحی و شهرسازی حائز اهمیت است (Kellert, 2018:116). چرا که برنامه‌ریزان یکی از چهار رویکرد زیبایی‌شناسی محیطی (انسان‌گرایان، عملگرایان، تجربه گرایان) تلقی می‌شوند و راه‌حل‌ها و مدل‌هایی را برای شهرسازی اخیر ارائه نموده‌اند که حاوی اثرات زیبایی‌شناختی بوده است (Elbaz & Alfasi, 2024:54). البته معماران و شهرسازان در جنبه‌های خاصی از شکل‌گیری زیبایی شهر ایفای نقش می‌کنند (Dudic-Gyurkovich, 2018:115). و در کنار آن سه ویژگی زیبایی-شناسی جدید شامل: پیوند بین هنر و زندگی، خصلت‌یابی هنر و کارکردگرایی انسان‌گرایانه کنش زیبایی‌شناختی، چهارچوب مفهومی را ارائه می‌دهند (Berleant & Carlson, 2007:3). و زمینه را برای ساخت صحیح شهر زیبا بیشتر فراهم می‌کنند. به قول کریستوفر الکساندر (۱۹۸۰): «یک شهر زمانی زیباترین است که حاصل زندگی ما باشد، چیزی که به آن اهمیت می‌دهیم و چیزهایی که داستان زندگی ما را بیان می‌کند» (Mowla, 2011:1). در واقع زیبایی، احساسی است که وقتی همه چیز با هم خوب کار می‌کنند، به‌دست می‌آید و این بدان معنا است که در مورد زیبایی باید روی کیفیت طرح‌ها و پروژه‌های شهرسازی تمرکز نمود (Araabi et al, 2022:529). البته در این مورد هم الکساندر معتقد است که زیبایی صرفا از طریق طراحی شهری به وجود نمی‌آید بلکه توسط یک فرآیند طبیعی مورفوژنز حاصل می‌شود و نیروی اولیه‌ای که این فرآیند را متحرک می‌کند، مشارکت غیر رسمی افراد و گروه‌ها و سازمان‌ها در شکل‌دادن به این تغییر است (Porta et al, 2016:8). آن‌چه که عملکردی و زیبایی‌شناختی است می‌تواند به شدت به تجربه و نیازها و ارزش‌های هر فرد یا جامعه بستگی داشته باشد (Gustafsson, 2023:97). و

[1] Alexander Gottlieb Baumgarten’s
[2] theory of the liberal arts, lower theory of cognition, art of beautiful thinking, art of the analogon to reason
[3] Kosinski

بدین‌ترتیب جنبه‌های عاطفی زندگی شهری و دلبستگی به زیبایی محیط‌های ساخته‌شده، نقش مهمی در زندگی شهروندان ایفا می‌نماید (Elbaz & Alfasi, 2024:57)؛ از این‌رو ویژگی زیبایی‌شناختی مکان‌ها، تأثیر قابل توجهی بر رضایت درک‌شدهٔ اجتماعی گذاشته است (Prosperiyy, 2009:18).

جان دیویی معتقد است که تجربهٔ شادی زیبایی‌شناختی، ریشه در احساسات عمیق رضایت‌مندی از تعامل با محیط برای ارضای نیازهای فرد دارد (Coleman et al, 2013:3). همچنین طبق یافته‌های پژوهشی فلوریدا، زیبایی به‌طور قابل توجهی با رضایت جامعه مرتبط است و عوامل مهم آن عبارتند از: امنیت اقتصادی، آموزش، تعامل اجتماعی و ویژگی‌های جمعیت‌شناختی (Florida et al, 2011:12). پروسپریتی نیز نشان‌داد که عوامل زیبایی‌شناختی نظیر: امنیت اقتصادی، درآمد، تحصیلات، سن، جنس و امثال این‌ها رضایت درک‌شدهٔ اجتماعی را شکل می‌دهند (Prosperity, 2009:19). در یافتهٔ پژوهشی دیگر، طراحی و ساخت زیبایی یک محیط شهری، تأثیر مستقیمی بر مشارکت فعال کاربران آن دارد؛ بنابراین پیامد مستقیمی بر سطح سرزندگی شهری به‌جا می‌گذارد (Nia, 2021: 59).

در مجموع زیبایی‌شناسی را می‌توان در دو بعد عینی (صوری و فیزیکی) و ذهنی که کانت مهم‌ترین مدافع ذهنی محسوب می‌شود (احساسی یا معنوی) مورد مطالعه و بررسی قرار دارد. طبق یافته‌های پژوهشی «ال سلام» شاخص‌های هر دو بعد یادشده، در زیبایی شهری با هم برابر عمل می‌کنند (Al-Salam et al, 2021:1559). در راستای این دو بعد، حرکت به سمت زیبایی‌شناسی به‌عنوان یک دانش شناخت حسی، توسط ولفگانگ ولش[1] پیشنهاد شده است (Miyahara, 2014:3). رایت تأکید داشت که زیبایی‌شناسی یک عامل ذهنی است که باید بر اساس ارزیابی ذهنی اندازه‌گیری شود (Prosperity, 2009:3). با توجه به آن‌چه گفته شد، در این پژوهش برمبنای داده‌های توصیفی (تفسیر ذهنی)، شاخص‌هایی برای اندازه‌گیری و سنجش مد نظر قرارگرفت که مستخرج از مبانی نظری و پیشینهٔ پژوهشی بود. همچنین اهمیت پرداختن به موضوع ارزیابی زیبایی شهر اردبیل، از دو جهت کیفیت زندگی و رضایت شهروندان حائز اهمیت بود به‌طوری که بسیاری از روستاهای الحاقی به شهر و محلات حاشیه‌نشین به لحاظ برخورداری از عوامل شکل‌دهندهٔ زیبایی شهری با محدودیت‌های جدی مواجه بودند و این امر باعث دوگانگی در برخورداری از زیبایی شهری در مناطق شهری می‌شد، به نوعی که آسیب‌های اجتماعی و حتی جدایی‌گزینی اجتماعی را دامن می‌زد؛ لذا تعیین وضعیت مناطق شهری و میزان برخورداری آن‌ها از شاخص‌های زیبایی شهری، بررسی معیارهای زیبایی شهری را ایجاب نمود. بر این اساس این مقاله با هدف ارزیابی زیبایی‌شناسی شهر اردبیل به‌دنبال پاسخ به این سوال بود که مناطق شهری اردبیل تا چه اندازه توانسته‌اند شاخص‌های زیبایی شهری را پیاده کنند؟ همچنین وضعیت موجود شهر اردبیل به لحاظ میزان تحقق شاخص‌های زیبایی شهری چگونه است؟

مبانی نظری

زیبایی شهری بیش از ۱۵۰سال است که در مباحث جنبش برنامه‌ریزی شهری قرار دارد به‌عنوان مثال در آثار جان راسکین[2] (۱۸۷۷) و جنبش باغ شهرها (۱۹۱۳) اشارات زیادی به زیبایی در محیط طبیعی شده است (Araabi et al, 2022:604). چارلز مولفورد رابینسون[3] پیشرو جنبش شهر زیبا که از دموکراسی، کاهش رشد جمعیت، بهبود زندگی اجتماعی، تسهیل سازماندهی و هماهنگی طرح‌های شهری حمایت می‌کرد، در سال ۱۹۰۸ شهر زیبا را به‌طور

[1] Wolfgang Welsch
[2] John Ruskin
[3] Charles Mulford Robinson

خارق‌العاده‌ای ترسیم نمود، بعدها توسط محققان برنامه‌ریزی شهری نظیر؛ جان پترسون، دیوید شویلر و رابرت، تصویری از جنبش خلق شد که پر از خوش‌بینی بود (Pizzol, 2020:4). در این دوره، برنهام[1] بر بازگرداندن هماهنگی بصری و زیبایی‌شناختی از دست‌رفتهٔ شهرها تاکید نمود و این امر، الهام‌بخش بسیاری از پروژه‌های نوسازی شهری در سراسر ایالات متحده و ایجاد انجمن‌های بهبود شهری و کمیته‌های برنامه‌ریزی برای بازگرداندن عزت، سلامت و مهربانی به شهرها شد (Elbaz & Alfasi, 2024:54). بدین‌ترتیب زیبایی شهری یک شاخص کلیدی برای شکوفایی شهری شناخته شد و در این مسیر برنامه‌های شیکاگو، دنور، کلیولند و واشنگتن مظهر تحقق شهر زیبا از طریق طراحی شهری گردید (kim et al, 2014: 63). علی‌رغم موفقیت جنبش‌های زیبایی شهری انتقاداتی نیز بر آن وارد بود، به‌عنوان مثال؛ جورج هوکر[2] منتقد معاصر شهر زیبا، معتقد است که طرح‌های ۱۹۰۹ شیکاگو از هیچ اطلاعات آماری استفاده نکرده و توصیه‌های آن بیش‌ازحد کلی بود و در آن شرایط مسکن طبقات کارگری مورد بی‌توجهی قرار گرفته است (Meek, 1979:6). علاوه بر او رایت نیز منتقد جدی جنبش زیبایی و منتقد برنهام این جنبش را بازگشت به قرن ۱۹ و برقراری سبک یونانی- رومی دانست و پیوند با فرهنگ اروپایی را تأیید نکرد (Elbaz & Alfasi, 2024:54). این جنبش در نهایت به‌دلیل محدودیت‌های ضمنی آن از جمله: نخبه‌گرایی، فعالیت‌های تجاری خصوصی، تاکید بر ویژگی‌های زیباشناختی به‌جای عملکرد، آسیب دید و در دهه‌های اول قرن بیستم با افول شدید روبرو شد (kim et al, 2014:7).

در آغاز قرن ۱۹ این سوال که چه چیزی یک شهر را زیبا می‌کند؟ یعنی زندگی در آن خوشایند می‌شود، موضوع اصلی گفتمان شهری در اروپا قرار گرفت (Schulz, 2011:153) و در آن نگرش زیبایی‌شناختی، پیوند نزدیکی با رمانتیسیسم اروپایی پیدا کرد (Duncan et al, 2001:391). در این دوره مهم‌ترین تفکر در بخش زیبایی‌شناسی، نظریهٔ شهری مربوط به کامیلوسیته[3] (۱۸۴۳-۱۹۰۳) بود که تأثیر زیادی در توسعهٔ برنامه‌ریزی و شهرسازی داشت. مگن و هالیز[4] نیز در راستای زیبایی شهری گفتمان سازماندهی مجدد شهرها را بیان کردند. در مجموع گفتمان زیبایی شهری در پایان قرن ۱۹ تا قرن ۲۰ به‌طور قابل توجهی شبیه به امروز بود و معماران و متفکران معروفی همچون کامیلوسیته و چارلز بولز یا امیل مگن[5] در مورد زیبایی شهری فراتر از کارکردگرایی نوشتند (Schulz, 2011: 157). اولین مطالعهٔ ترجیحی مبتنی بر نظریه در زمینهٔ زیبایی‌شناسی شهری مربوط به پایان‌نامه‌ها و رساله‌های تحت راهنمایی دی برلین[6] بود که از دهه ۱۹۶۰ تا پایان دهه ۱۹۷۰ تقریبا مطالعات تجربی پیرامون زیبایی‌شناسی را گسترش داد (Galindo & Rodriguez, 2000:15). بدین‌ترتیب علاقه‌ای که از دهه ۱۹۷۰ به بعد با مطالعهٔ فرآیندهای ارزیابی ایجاد شد، زمینه را برای گسترش مطالعات ارزیابی زیبایی‌شناسی شهری فراهم نمود و در آن کیفیت مناظر سه مفهوم محوری مشخص‌کنندهٔ این مطالعات (شامل: زیبایی‌شناسی، منظر، کیفیت) بود که بیشتر شرایط طبیعی را در نظر داشت (Galindo & Rodriguez, 2000:13). البته اخیرا نیز سیاستمداران و حافظان محیط زیست علاقهٔ زیادی به زیبایی‌شناسی محیطی نشان‌داده‌اند (Berleant & Carlson, 2007:1) چرا که حفظ پیوندهای مستقیم و بی-واسطه با طبیعت، انسان را شادتر و سالم‌تر می‌سازد (Elbaz & Alfasi, 2024:57).

[1] Burnham
[2] George Hooker
[3] Camillo Sitte
[4] Magne & Hallays
[5] Charles Buls & Emile Magne
[6] De Berlyne

کریستوفرالکساندر[1] (۱۹۶۳) جنبه‌های زیبایی‌شناختی محیط شهری را بـه برنامـه‌ریـزی شـهری گـره زد (Elbaz & Alfasi, 2024:55) و اسکروتون[2] (۲۰۱۸) تأکید نمود که شهر زیبا، یـک شـهر هماهنـگ اسـت و نقـش برنامـه‌ریـزی بازگرداندن این هماهنگی به شهر می‌باشـد (Gassner, 2022:3) همچنـین سـاندبرگ[3] (۲۰۱۶) اهمیـت برنامـه‌ریـزی زیباشناختی و طراحی شهری را به‌عنوان روشی برای اعمال کنترل بر زندگی اجتمـاعی تصـدیق کـرد و ایـن شـامل تنظیم فضاهای عمومی و در نهایت شکل‌دادن به ساختار اخلاق عمومی بود (Lensu, 2024:6). بـدین‌ترتیـب در طـول سی‌سال گذشته، محققانی مانند؛ لیزا پیتی[4] (۱۹۹۲) و دیونیزیوگونزالس[5] و دیگـران مبـاحثی از اصـل زیباشـناختی شهری را ارائه نمودند (Morbidoni et al, 2013:536). به‌عنوان مثال؛ مری معتقد بود که زیبایی‌شناختی مـی‌توانـد بـه شناخت، همدلی، عشق، احترام و مراقبت از محیط منجر شود (Mery, 2008:8). همهٔ این عوامل اغلـب در چهـارچوب مباحث فرهنگی قرار داشتند و کوتبر[6] (۲۰۰۷) بر این عقید بود که زیبایی را می‌توان به‌عنوان بخشـی از فرآینـدهای تولید فرهنگ شهرها در نظر گرفت (Araabi et al, 2022: 2). به عقیدهٔ هربرت‌رید[7] نیز زیبایی‌شناسـی جنبـهٔ ملمـوس یک اندیشه است و معیار آن شاخصی است برای قضاوت در مورد کیفیـت در پرتـو ارزش‌هـا و مفـاهیمی کـه در آن وجود دارد و در رفتار منعکس می‌شود (Al-Salam et al, 2021:1557).

از دیدگاه شهری، کیفیت زندگی شامل محیط فیزیکی یک شهر و ارزیابی زیبایی‌شناختی آن اسـت و در آن کیفیـت زیبایی، بخشی از کارکرد شهرها محسوب می‌شود (Maggi & Scholz, 2008:2). به‌عنوان مثال دیوید هـاروی (۱۹۸۹) زیبایی‌شناسی را عاملی مهم در سیاست‌زدایی روابط طبقاتی می‌دانست (Duncan et al, 2001:387). و جـارین (۲۰۱۷) نیز زیبایی را به‌عنوان کیفیت احساسی می‌شناخت (Lensu, 2024:5). به عقیدهٔ گلیسر[8] یک شهر زیبا یا جذاب، تنـوع ساکنان و نیز فعالیت‌های یک تصویر پیچیده را منعکس می‌کند و این امر جنبه‌های حیاتی بـرای افـزایش جـذابیت شهری از طریق کیفیت زندگی می‌باشد (Maggi & Scholz, 2008:13). اما طبـق اظهـارات دیـویی[9] (۱۹۲۵) زیبـایی-شناسی کیفیتی است که در موجود زنده نهفته است و با جنبه‌های روان‌شـناختی او (احساسـات، تخیـل، معیارهـای آگاهانه یا خودآگاهانه برای تشخیص زیبایی) پیوند تنگاتنگی دارد (Chen, 2017:1574). در توصـیف زیبـایی‌شناسـی، تأکید مارتین بر ارتباط بین شناخت ما از کیفیت در اشیای اجتماعی روزمره بود و زیبـایی‌شناسـی اجتمـاعی را بـه-عنوان مطالعهٔ فرآیندهایی تعریف می‌کرد که در آن بازیگران کیفیت‌های دنیای اجتماعی اطراف خود را دریافت می-کنند (Martin, 2011:239). بر این اساس، شکل مطلوب شهری و فعالیـت‌هـای مناسـب شـهری، بـا یکـدیگر مـرتبط هستند و هر دو به ایجاد زندگی شهری پویا و متنوع کمک نموده و سرزندگی شهری و موجودیت‌های کالبدی شکل شهری را برانگیخته است. در این راستا گهل (۱۹۶۱) و لینچ (۱۹۸۱) جزء کسانی بودند کـه از شـهرهای سـرزنده و پایدار برای زندگی شهری حمایت نمودنـد (Xia et al, 2022:2). حتـی بـر اسـاس نظریـهٔ بـازآفرینی مجـدد (ART)[10]

[1] Christopher Alexander
[2] Scruton
[3] Sundberg
[4] Lisa Peattie
[5] Dionisio Gonzalez
[6] Cuthbert
[7] Herbert Read
[8] Glaeser
[9] Dawey
[10] Attention Restoration Theory

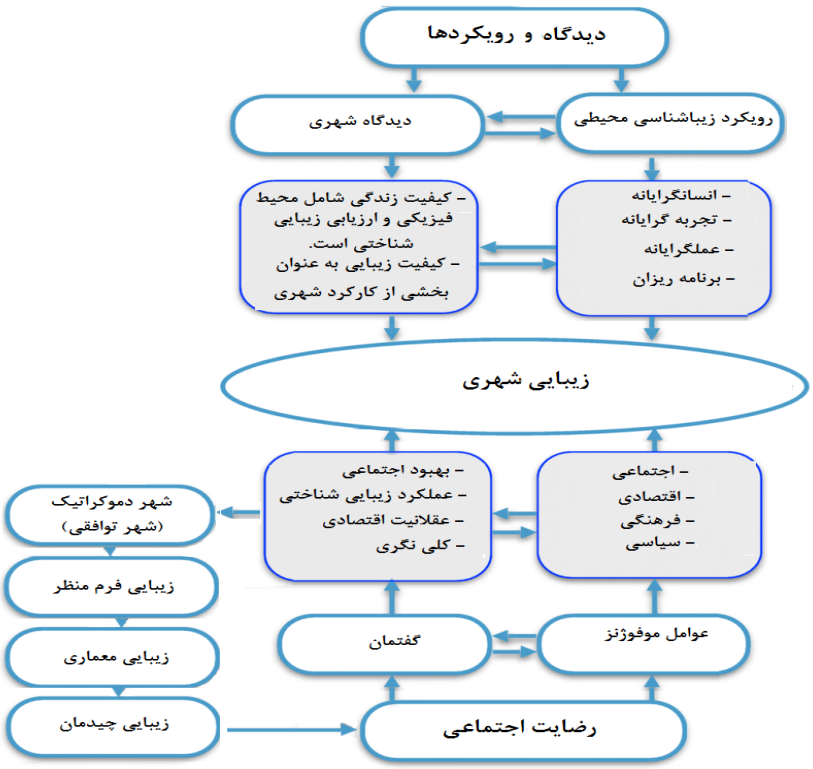
کاپلان (۱۹۸۹)، مردم در محیط‌های شهری، مستعد خستگی هستند (Herzog & Chernick, 2000:29). و نیاز به سرزندگی دارند.

کوین لینچ دربارهٔ تصویر شهر و موضوع زیبایی‌شناسی شهری بر موضوعاتی نظیر: علاقه به ارتباط احتمالی بین روان‌شناسی و محیط شهری، تمایل به زیبایی‌شناسی چشم‌انداز شهر، اقدام مداوم در مورد ارزیابی شهر، امید به تأثیرگذاری برنامه‌ریزان برای توجه بیشتر به کسانی که در یک مکان زندگی می‌کنند و تجربهٔ واقعی انسانی از یک شهر و چگونگی تأثیر آن بر سیاست شهری، تأکید داشت (Mowla, 2011:1). گاسنر نیز بین زیبایی‌شناسی و زیباسازی شهری تمایز قائل بود (Gassner, 2023:4). طبق یافته‌های او هدف مداخلات سیاسی، ایجاد شهری عادلانه‌تر است و از این جهت ارزش‌های زیبایی‌شناختی با ارزش‌های اقتصادی مرتبط است (Cassner, 2023:1) و زیبایی‌شناسی مسیری برای ثبات و توسعهٔ اقتصادی – اجتماعی است (Hobbis, 2023: 36). طبق نظر گودفلوو و اسمیت نظم‌دهی مجدد شهر به لحاظ اجتماعی و اقتصادی، امنیت شهری را به‌گونه‌ای متحول می‌کند (Goodfellow & Smith, 2013:22). یکی از نشانه‌های بحران زیبایی‌شناختی فضای عمومی معاصر، ناامنی و ترس از فضای خالی و امثال آن است (Garcia-Domenech, 2015:56). بدین‌ترتیب تحقق رفاه مشترک در جامعه از شاخص‌های اقتصاد زیبا (زیرساخت‌ها، خدمات عمومی، محیط زندگی، مسکن، افزایش درآمد، فرهنگ، حکمرانی مؤثر) است و توسعهٔ عملی آن نیازمند حمایت نظری نظام شاخص اقتصاد زیبا می‌باشد (Mengsheng, 2022:609)؛ لذا برای ساختن یک شهر زیبا و قابل زندگی، باید درآمد ساکنان شهر را افزایش داد (Liyn, 2019:222). علاوه بر آن زیبایی در شهر نتیجهٔ تعامل هماهنگ فرم شهری خوب و معماری با کیفیت است (Dudic-Gyurkovich, 2018:124). ارتباط بصری، سرزندگی و کیفیت فضایی به‌عنوان عوامل اصلی شکل‌دهی به کیفیت زیبایی‌شناختی محیط شهری محسوب می‌شوند (Nia & Suleiman, 2018:66) و نگرانی‌های زیبایی‌شناختی، کاربری زمین و محیط زیست در قالب کیفیت زندگی اثرات خود را نشان می‌دهند (Costonis, 1982:372).

از دیدگاه حقوقی، زیبایی‌شناسی شامل سه دوره است: دورهٔ اولیه بیشتر متکی بر قدرت دولتی شامل ابتکارات زیبایی‌شناختی و نیز بصری بود و آن‌ها به این مورد اعتراض داشتند که زیبایی‌شناسی ترجیحات بیش‌ازحد ذهنی است و نمی‌تواند هدف مناسبی برای نظم عمومی باشد. دورهٔ دوم علاقه به زیبایی‌شناسی بصری است و به‌دنبال معیارها و استانداردهای زیبایی بود اما دورهٔ سوم و یا دورهٔ مدرن بیان منطقی تنظیم زیبایی‌شناختی است (Costonis, 1982:380). به‌عنوان مثال سنت دورهٔ رنسانس، زیبایی، عدالت و الوهیت را با هم ترکیب نموده بود اما در زمان‌های اخیر در پروژه‌های معماری و شهری بیش از جنبه زیبایی‌شناختی، جنبهٔ اخلاقی مد نظر است (Pellegri, 217:215). زیباشناسی از دیدگاه سنت‌گرایان در درجه اول به درک زیبایی از هنر و طبیعت پرداخته است و در فلسفه معاصر، این موضوع بر طیف وسیع‌تری از پاسخ‌ها در درک هنر متمرکز شده است (Coleman et al, 2013:3).

بر اساس رویکرد زیبایی‌شناختی دیوید فریزبی، می‌توان تکامل کلان‌شهرهای معاصر را از طریق تفسیر مکان‌های آن، به ویژه بر اساس تأثیرات و محیط‌های اجتماعی درک نمود (La Rocca, 2020:1)؛ از این‌رو شکوفایی سنت‌ها و فرهنگ جامعه و تقویت ساختارهای اجتماعی، حس هویت اصیل را تضمین می‌کند (Atasoy & Eren, 2023:2). نظریه‌پردازان فرهنگی نیز استدلال می‌کنند که «رفتار زیبایی‌شناختی از طریق استفاده از گفتمان و ابزارهای دیگر به‌صورت اجتماعی منتقل می‌شود» و این همان چیزی است که ترجیحات فرهنگی را از ترجیحات زیستی متمایز

می‌کند (Punter, 2017:1). به عقیدهٔ شیانگژن[1] درک زیبایی‌شناختی محیط‌ها بدون بینش متافیزیکی غیر ممکن است و زیبایی‌شناسی شهری که با بینش متافیزیکی درک شود، می‌تواند به‌عنوان بازتاب فلسفی بحران شهرنشینی مدرن در نظر گرفته شود (Mowla, 2011: 2). اما رویکرد مدیران فرهنگی در رابطه با زیبایی شهری، رویکرد یکپارچهٔ جنبش مشارکت پایدار در برنامه‌ریزی کاربری زمین جهت تبدیل شهر به مکان زیبا است (Hess, 2006:1). هر چند که مباحث زیباشناسی بر ویژگی کل‌نگر و یکپارچه و زمینه‌ای درک زیبایی‌شناختی تاکید دارد (Berleant, 2013:2). به عبارتی مباحث زیباشناختی شامل مشارکت فعال در فرآیند شناخت است که گاهی اوقات با کنش فیزیکی آشکار اما همیشه با مشارکت ادراک اخلاقی، همراه است (Berleant, 2013:2)؛ بنابراین با مشارکت انسانی، زیباشناسی جنبهٔ اجتماعی پیدا می‌کند (Berleant, 1999:14). پس زیبایی شهر هرگز از مشارکت جامعه برای حفظ آن جدا نیست زیرا هر چه مشارکت بیشتر باشد، حس حفاظت از شهر بیشتر می‌شود (Taher et al, 2021:52). به‌طوری که ادراک اجتماعی بالا اما زیبایی‌شناختی پایین از فضای عمومی می‌تواند باعث ایجاد بی‌قراری در جامعه شود و اثرات غیر قابل پیش‌بینی بر سیاست شهری داشته باشد (Garcia-Domenech, 2015:63). بدین‌ترتیب زیباشناسی اجتماعی هم زمینه‌ای است و هم بسیار ادراکی، زیرا آگاهی ادراکی شدید پایه و اساس زیبایی‌شناختی است (Chapter, 2005:12). درمجموع با توجه به آن‌چه گفته شد به نظر می‌رسد بسیاری از عوامل اصلی شکل‌دهی به کیفیت زیبایی‌شناختی محیط شهری در عوامل کیفیت زندگی، رضایتمندی شهروندان، تحقق صحیح و منطقی نظریه‌ها و دیدگاه‌ها نهفته است که در شکل زیر با عنوان چهارچوب نظری تحقیق ترسیم شده است.

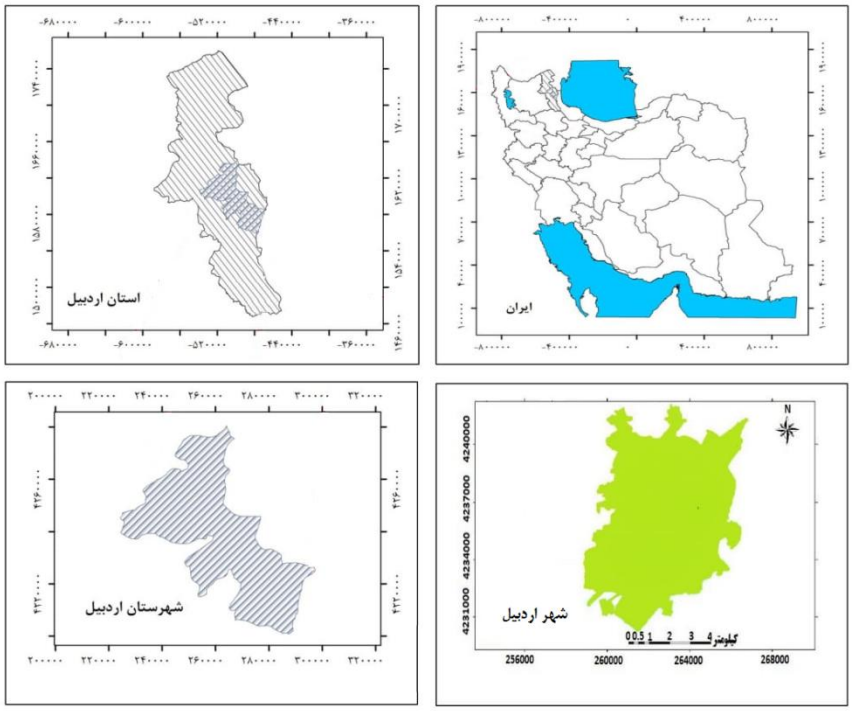
شکل۱: چهارچوب نظری پژوهش

(منبع: نویسندگان، ۱۴۰۳)

[1] Xiangzhen

معرفی محدودهٔ مورد مطالعه

شهر اردبیل به‌عنوان محدودهٔ مکانی پژوهش، مرکز استان اردبیل بوده و در دشتی به همین نام واقع شده است. این شهر بر اساس جدول شماره (۱) و طبق آخرین تقسیمات مناطق شهری یعنی سال ۱۴۰۰ دارای پنج منطقهٔ شهری و ۵۱ محله است.

شکل۲: نقشهٔ اردبیل

(منبع: شهرداری اردبیل، ۱۴۰۰)

طبق سرشماری نفوس و مسکن سال ۱۳۹۵شهر اردبیل دارای ۵۲۹۳۷۴ نفر جمعیت بود (غفاری‌گیلانده و همکاران، ۱۳۹۶: ۲۴۵) و در آن منطقهٔ یک شهری با ۱۱۳۴۷۶ نفر از بیشترین جمعیت و کمترین مساحت شهری برخوردار بود و منطقه ۲ با تعداد ۱۱۰۵۸۹ نفر جمعیت بیشترین مساحت شهر را در میان مناطق شهری اردبیل به‌خود اختصاص داده است (شهرداری اردبیل، ۱۴۰۰).

جدول۱: جمعیت و مساحت مناطق شهری اردبیل

منطقه	تعداد ناحیه	جمعیت	رتبه جمعیتی	مساحت منطقه	رتبه مساحت
۱	۱۱	۱۱۳۴۷۶	۱	۹۶۳۹۳۸۱	۵
۲	۱۱	۱۱۰۵۸۹	۲	۲۲۸۵۸۸۰۸	۱
۳	۱۰	۱۰۰۵۰۴	۵	۱۰۹۳۹۲۹۶	۳
۴	۱۰	۱۰۳۸۱۲	۳	۸۵۷۸۸۰۱	۲
۵	۹	۱۰۰۹۹۳	۴	۱۰۸۷۴۶۷۵	۴
جمع	۵۱	۵۲۹۳۷۴	-	۶۲۸۹۰۹۶۲	-

(منبع: شهرداری اردبیل،۱۴۰۰)

روش تحقیق

از نظر روش‌شناسی، این تحقیق بر روش‌توصیفی- تحلیلی استوار است و داده‌های آن به شیوه میدانی (برداشت پرسش‌نامه شهروندان) جمع‌آوری گردید. جامعهٔ آماری آن شهروندان اردبیل بودند و برای تکمیل پرسش‌نامه افراد ۱۵ تا ۶۵ ساله مد نظر قرار داشت؛ لذا با استفاده از فرمول نمونه‌گیری کوکران تعداد ۳۸۳ نفر به‌عنوان نمونه آماری تحقیق تعیین شد. طبق جدول ذیل پرسش‌نامهٔ پژوهشی که حاوی ۴۲ سوال (برای هر شاخص سه سوال) از نوع طیف لیکرت بود، به روش نمونه‌گیری طبقه‌بندی‌شدهٔ ساده در اختیار حجم نمونهٔ آماری هر یک از مناطق شهری، متناسب با تعداد جمعیت مناطق قرار گرفت.

جدول۲: تعداد حجم نمونهٔ آماری برحسب جمعیت مناطق شهری اردبیل

منطقه	تعداد ناحیه	جمعیت	فراوانی نسبی	حجم نمونه آماری
۱	۱۱	۱۱۳۴۷۶	۰/۲۱۴	۸۲
۲	۱۱	۱۱۰۵۸۹	۰/۲۰۸	۸۰
۳	۱۰	۱۰۰۵۰۴	۰/۱۸۹	۷۳
۴	۱۰	۱۰۳۸۱۲	۰/۱۹۶	۷۵
۵	۹	۱۰۰۹۹۳	۰/۱۹۱	۷۳
جمع	۵۱	۵۲۹۳۷۴	۱	۳۸۳

(منبع: شهرداری اردبیل، ۱۴۰۰)

ابزار تجزیه‌وتحلیل داده‌ها نرم‌افزار «SPSS» و نرم‌افزار «ARC GIS» و نیز مدل ویکور می‌باشد. بدین‌ترتیب بعد از جمع‌آوری داده‌ها، پرسش‌نامهٔ تعیین ارجحت که به پرسش‌نامهٔ خبره نیز معروف است، شاخص‌ها به‌وسیلهٔ کارشناسان و اساتید دانشگاهی (۱۰ نفر به‌روش گلوله‌برفی) امتیازدهی شده و سپس داده‌های به‌دست‌آمده در محیط «SPSS» وارد شد و با استفاده از مدل ویکور و فرآیند آن، مناطق پنج‌گانهٔ شهر اردبیل به لحاظ میزان همخوانی با شاخص‌های زیبایی شهری، رتبه‌بندی شدند.

یافته‌های پژوهشی

در این پژوهش وضعیت مناطق پنج‌گانهٔ شهر اردبیل براساس سه بعد اقتصادی، اجتماعی و زیست‌محیطی در قالب ۱۲ شاخص مورد سنجش قرار گرفت. در این راستا از شهروندان مناطق پنج‌گانهٔ شهر اردبیل خواسته شد تا نظر خود را دربارهٔ شاخص‌های یاد شده از طریق پرسش‌نامه با طیف لیکرت ۵ گزینه‌ای با پاسخ‌های خیلی‌کم (۱)، کم (۲)، متوسط (۳)، زیاد (۴) و خیلی‌زیاد (۵) بیان کنند (جدول۳) و سپس از طریق مدل ویکور در چهارچوب نرم افزار «SPSS» به تحلیل هر یک از پاسخنامه‌ها پرداخته شد.

این مدل، از جمله الگوهای تصمیم‌گیری چندمعیاره است که در دو دههٔ اخیر از استقبال بالایی برخوردار بوده است. این راهکارها و الگوها، کاربرد بسیار گسترده‌ای در تصمیم‌گیری‌های پیچیده (هنگامی که معیارهای متعدد و گاه متضاد وجود دارند) پیدا نموده‌اند. قدرت بسیار بالای این راهکارها در کاهش پیچیدگی تصمیم‌گیری، استفادهٔ هم‌زمان از معیارهای کیفی و کمی و اعطای چهارچوب ساختارمند به مسائل تصمیم‌گیری و نهایتاً کاربرد آسان

آن‌ها باعث شده است تا به‌عنوان ابزار، دست تصمیم‌گیران خطه‌های مختلف مورد استفاده قرار گیرد این مدل شامل مراحلی است که در ادامهٔ کار ارائه شده‌اند.

مرحله اول: پس از جمع‌آوری داده‌ها از راه پرسش‌نامه، ماتریس داده‌های خام هر یک از ابعاد در محدودهٔ مورد مطالعه تعریف شد (جدول۳) ماتریس تصمیم‌گیری متشکل از گزینه‌ها (سطرها) و ابعاد (ستون‌ها) است که در این تحقیق گزینه‌ها، مناطق پنج‌گانهٔ شهرداری شهر اردبیل هستند. به‌عنوان مثال یافته‌ها نشان‌داد که در منطقهٔ ۱ معیار درآمد با میانگین ۴/۲۲ بالاترین مقادیر را در بین مناطق به خود اختصاص داده است. همچنین در معیار امنیت محیطی منطقه۱ با میانگین ۳/۴۴ بیشترین مقادیر را کسب نموده است.

جدول۳: وضعیت شاخص‌ها (ماتریس تصمیم‌گیری/ داده‌های خام) در مناطق شهری اردبیل

شاخص / مناطق	منطقه ۱	منطقه ۲	منطقه ۳	منطقه ۴	منطقه ۵
درآمد	۴/۲۲	۳/۲۱	۳/۸۰	۲/۷۸	۲/۵۶
تحصیلات	۳/۹۵	۳/۵۰	۴/۱۰	۲/۱۵	۲/۰۱
نگرش مذهبی	۳/۸۱	۳/۷۳	۳/۵۰	۳/۶۵	۳/۹۵
پاکیزگی	۳/۵	۳/۹۰	۴/۱۹	۳/۳۴	۳/۸۵
توجه به طبیعت	۳/۲۰	۴/۱۶	۳/۳۵	۳/۰۲	۳/۱۰
سرزندگی	۳/۰۷	۳/۱۶	۳/۲۵	۲/۵۰	۲/۶۰
ایجاد همسایگی و نظارت	۲/۲۵	۲/۰۰	۲/۱۵	۳/۱۲	۳/۰۲
تعلق مکانی	۲/۹۹	۲/۴۰	۲/۲۰	۳/۱۶	۳/۱۴
امنیت محیطی	۳/۴۴	۳/۳۴	۳/۲۰	۲/۵۰	۲/۸۰
امنیت اقتصادی	۳/۴۳	۲/۴۵	۲/۸۰	۲/۰۲	۱/۸۵
عدالت	۳/۵۰	۳/۰۱	۳/۶۱	۱/۶۵	۱/۸۹
توازون	۳/۰۲	۳/۲۷	۳/۵۸	۲/۵۰	۲/۲۳

(منبع: نویسندگان، ۱۴۰۳)

مرحله دوم: پس از تشکیل ماتریس تصمیم‌گیری، نرمال‌سازی ماتریس از راه فرمول (رابطه۱) انجام می‌شود که نتایج آن در جدول شماره (۴) آمده است. یک نکتهٔ مهم در شاخص‌های تصمیم‌گیری، وجود شاخص‌ها با مقیاس اندازه‌گیری متفاوت است که به‌منظور تطبیق مقیاس‌های گوناگون اندازه‌گیری از بی‌مقیاس‌سازی استفاده شده است. با توجه به این که در این تحقیق شاخص منفی وجود ندارد، برای همین از این رابطه استفاده شده است. به‌عنوان مثال برای شاخص امنیت که بعدی با جهت مثبت است از رابطهٔ شماره (اول) استفاده گردیده است. به‌طوری که هر کدام از داده‌های خام بر جذر مجموع داده‌های به توان دو شده، تقسیم می‌شود که در جدول ماتریس نرمال‌شدهٔ زیر در ستون درآمد و در ردیف منطقه۱ قرار گرفت. در جدول زیر مقادیر ماتریس نرمال‌شده ارائه گردیده است.

$$\text{رابطه اول} = rij = \frac{\text{xij}}{\sqrt{\sum x_{ij}^{z}}}$$

جدول۴: ماتریس نرمال‌شده

شاخص / مناطق	منطقه ۱	منطقه ۲	منطقه ۳	منطقه ۴	منطقه ۵
درآمد	۰/۵۵	۰/۴۲	۰/۵۰	۰/۳۶	۰/۳۳
تحصیلات	۰/۵۳	۰/۴۷	۰/۵۵	۰/۲۹	۰/۲۷
نگرش مذهبی	۰/۵۱	۰/۴۴	۰/۴۱	۰/۴۳	۰/۴۷
پاکیزگی	۰/۴۱	۰/۴۶	۰/۴۹	۰/۳۹	۰/۴۵
توجه به طبیعت	۰/۴۲	۰/۵۴	۰/۴۴	۰/۳۹	۰/۴۰
سرزندگی	۰/۴۶	۰/۴۸	۰/۴۹	۰/۳۸	۰/۳۹
ایجاد همسایگی و نظارت	۰/۳۹	۰/۳۵	۰/۳۷	۰/۵۴	۰/۵۲
تعلق مکانی	۰/۴۷	۰/۳۸	۰/۳۵	۰/۵۰	۰/۵۰
امنیت محیطی	۰/۵۰	۰/۴۸	۰/۴۶	۰/۳۶	۰/۴۰
امنیت اقتصادی	۰/۵۷	۰/۴۰	۰/۴۶	۰/۳۳	۰/۳۰
عدالت	۰/۵۵	۰/۴۷	۰/۵۶	۰/۲۶	۰/۲۹
توازون	۰/۴۵	۰/۴۹	۰/۵۴	۰/۳۸	۰/۳۳

(منبع: نویسندگان، ۱۴۰۳)

مرحله سوم: برای بیان اهمیت نسبی هر یک از شاخص‌های مورد نظر لازم است که وزن نسبی آن‌ها تعیین شود. در این راستا روش تحلیل سلسله مراتبی (AHP)، برای تعیین وزن شاخص‌ها به‌کار گرفته شده است. به‌منظور وزن-دهی به شاخص‌های پیشنهادی، از نظرات کارشناسان مرتبط با حوزۀ تخصصی استفاده شد (جدول ۵).

جدول۵: وزن هریک از شاخص‌ها

شاخص‌ها	درآمد	تحصیلات	نگرش مذهبی	پاکیزگی	توجه به طبیعت	سرزندگی	ایجاد همسایگی و نظارت
وزن	۰/۰۵۰	۰/۰۶۰	۰/۰۴۰	۰/۰۶۰	۰/۰۴۹	۰/۰۳۰	۰/۰۲۵
شاخص‌ها	تعلق مکانی	امنیت محیطی	امنیت اقتصادی	عدالت	توازون		
وزن	۰/۰۳۰	۰/۰۶۰	۰/۰۵۵	۰/۰۴۰	۰/۰۳۰		

(منبع: نویسندگان، ۱۴۰۳)

در همین راستا، ابعاد وزن‌دهی‌شدۀ جدول شمارۀ (۵) نشان‌داد که از دیدگاه خبرگان، شاخص تحصیلات به میزان ۶۰ درصد با ارزش‌ترین شاخص و شاخص ایجاد همسایگی و نظارت با ۲۵ درصد کم‌ارزش‌ترین شاخص در بین ۱۲ شاخص مورد بررسی برای مناطق شهر اردبیل شناخته شده است.

مرحله چهارم: در این مرحله پس از این‌که ماتریس وزن‌دهی معیارها به اتمام رسید، برای تهیه‌وترسیم ماتریس نرمال‌شدۀ وزنی، یکایک معیارهای ماتریس نرمال‌شده بر وزن آن ضرب شد. در جدول، ماتریس نرمال‌شدۀ وزنی و در زیر ستون درآمد و مقابل منطقه یک درج گردید. بدین‌ترتیب مراتب خروجی حاصل مدل در جدول شماره (۶) ارائه شده است.

جدول۶: ماتریس نرمال‌شدهٔ وزنی

شاخص / مناطق	منطقه ۱	منطقه ۲	منطقه ۳	منطقه ۴	منطقه ۵
درآمد	۰/۰۲۷	۰/۰۲۱	۰/۰۲۵	۰/۰۱۸	۰/۰۱۶
تحصیلات	۰/۰۳۲	۰/۰۲۸	۰/۰۳۳	۰/۰۱۷	۰/۰۱۶
نگرش مذهبی	۰/۰۲۰	۰/۰۱۷	۰/۰۱۶	۰/۰۱۵	۰/۰۱۸
پاکیزگی	۰/۰۲۴	۰/۰۲۷	۰/۰۲۹	۰/۰۲۳	۰/۰۲۷
توجه به طبیعت	۰/۰۲۰	۰/۰۲۶	۰/۰۲۱	۰/۰۱۹	۰/۰۱۹
سرزندگی	۰/۰۱۳	۰/۰۱۴	۰/۰۱۴	۰/۰۱۱	۰/۰۱۱
ایجاد همسایگی و نظارت	۰/۰۰۹	۰/۰۰۸	۰/۰۰۹	۰/۰۱۳	۰/۰۱۳
تعلق مکانی	۰/۰۱۴	۰/۰۱۱	۰/۰۱۰	۰/۰۱۵	۰/۰۱۵
امنیت محیطی	۰/۰۳	۰/۰۲۸	۰/۰۲۷	۰/۰۲۱	۰/۰۲۴
امنیت اقتصادی	۰/۰۳۱	۰/۰۲۲	۰/۰۲۵	۰/۰۱۸	۰/۰۱۶
عدالت	۰/۰۲۲	۰/۰۲۵	۰/۰۲۲	۰/۰۱۰	۰/۰۱۱
توازون	۰/۰۱۳	۰/۰۱۴	۰/۰۱۶	۰/۰۱۱	۰/۰۰۹

(منبع: نویسندگان، ۱۴۰۳)

مرحله پنجم: در این مرحله بالاترین ارزش f_i^+ و پایین‌ترین ارزش f_i^- توابع از ماتریس نرمال‌شدهٔ وزنی (از جدول مرحله قبل) استخراج می‌شود. برای مثال در شاخص امنیت محیطی، بالاترین ارزش برابر با ۰/۰۳ متعلق به منطقه یک و کمترین ارزش برابر با ۰/۰۲۱ مربوط به منطقهٔ چهار می‌باشد (جدول ۷).

رابطه دوم = $f_i^* = \max f_{ij}$ ؛ $f_i^- = \max f_{ij}$

جدول۷: بالاترین و پایین‌ترین ارزش شاخص‌ها

ارزش ابعاد / شاخص‌ها	$(max) f_i^+$	$(min) f_i^-$	$f^+ - f$
درآمد	۰/۰۲۷	۰/۰۱۶	۰/۰۱۱
تحصیلات	۰/۰۳۳	۰/۰۱۶	۰/۰۱۷
نگرش مذهبی	۰/۰۲۰	۰/۰۱۵	۰/۰۰۵
پاکیزگی	۰/۰۲۹	۰/۰۲۴	۰/۰۰۵
توجه به طبیعت	۰/۰۲۶	۰/۰۱۹	۰/۰۰۷
سرزندگی	۰/۰۱۴	۰/۰۱۱	۰/۰۰۳
ایجاد همسایگی و نظارت	۰/۰۱۳	۰/۰۰۸	۰/۰۰۵
تعلق مکانی	۰/۰۱۵	۰/۰۱۰	۰/۰۰۵
امنیت محیطی	۰/۰۳	۰/۰۲۱	۰/۰۰۹
امنیت اقتصادی	۰/۰۳۱	۰/۰۱۶	۰/۰۱۵
عدالت	۰/۰۲۵	۰/۰۱۰	۰/۰۱۵
توازون	۰/۰۱۶	۰/۰۰۹	۰/۰۰۷

(منبع: نویسندگان، ۱۴۰۱)

مرحله ششم: در این مرحله فاصلهٔ هر گزینه از راه حل ایده‌آل مثبت محاسبه شده است. به‌عنوان مثال برای محاسبهٔ معیار درآمد منطقهٔ یک و ثبت آن در جدول اوزان، بالاترین مقدار ستون درآمد را که (۰/۰۲۷) می‌باشد، از جدول بالاترین و پایین‌ترین ارزش شاخص‌ها (جدول۷)، استخراج نموده و از مقدار درآمد جدول ماتریس نرمال‌شدهٔ وزنی منطقهٔ یک ۰/۰۲۷ کم نموده سپس بر وزن درآمد (۰/۰۵۰) ضرب کرده و در رقم ۰/۰۱۱ مندرج در ($f^+ - f^-$) تقسیم می‌کنیم و رقم به‌دست‌آمده (۰/۰۰۰) را در جای خود؛ یعنی در جدول زیر در مقابل منطقه ۱ و در ستون درآمد ثبت می‌کنیم. سپس جمع ردیف هر منطقه را در ستون Sj ثبت می‌کنیم. همچنین بالاترین رقم هر ردیف به‌عنوان Rj ثبت خواهد شد. به عبارت دیگر، در این مرحله پس از محاسبهٔ ماتریس نرمالیزه‌شده و ماتریس وزن‌دار و استخراج بالاترین و پایین‌ترین ارزش برای هر شاخص، به‌منظور محاسبهٔ ارزش ویکور که بر اساس آن به رتبه-بندی مناطق شهری پرداخته می‌شود، ارزش SJ (شاخص مطلوبیت) و RJ (شاخص نارضایتی) محاسبه می‌گردد (جدول۸).

رابطه چهارم $= R_j = max\left[w_i.\frac{f_i^* - f_{ij}}{f_i^* - f_i^-}\right]$

رابطه سوم $= S_j = \sum_{i=1}^{n} w_i.\frac{f_i^* - f_{ij}}{f_i^* - f_i^-}$

جدول۸: ضرب اوزان شاخص‌ها در ماتریس تصمیم‌گیری و محاسبه R_j و S_j

شاخص / مناطق	منطقه ۱	منطقه ۲	منطقه ۳	منطقه ۴	منطقه ۵
درآمد	۰/۰۰۰۰	۰/۰۲۷۲	۰/۰۰۹۰	۰/۰۴۰۹	۰/۰۵
تحصیلات	۰/۰۰۳۵	۰/۰۱۷۶	۰/۰۰۰۰	۰/۰۵۶۴	۰/۰۶
نگرش مذهبی	۰/۰۰۰	۰/۰۲۴	۰/۰۳۲	۰/۰۴	۰/۰۱۶
پاکیزگی	۰/۰۶	۰/۰۲۴	۰/۰۰۰۰	۰/۰۷۲	۰/۰۲۴
توجه به طبیعت	۰/۰۴۲	۰/۰۰۰۰	۰/۰۳۵	۰/۰۴۹	۰/۰۴۹
سرزندگی	۰/۰۱	۰/۰۰۰۰	۰/۰۰۰۰	۰/۰۳	۰/۰۳
ایجاد همسایگی و نظارت	۰/۰۲	۰/۰۲۵	۰/۰۲	۰/۰۰۰۰	۰/۰۰۰۰
تعلق مکانی	۰/۰۰۶	۰/۰۲۴	۰/۰۳	۰/۰۰۰۰	۰/۰۰۰۰
امنیت محیطی	۰/۰۰۰۰	۰/۰۱۳۳	۰/۰۲	۰/۰۶	۰/۰۴
امنیت اقتصادی	۰/۰۰۰۰	۰/۰۳۳	۰/۰۲۲	۰/۰۴۷۶	۰/۰۵۵
عدالت	۰/۰۰۸	۰/۰۰۰۰	۰/۰۰۸	۰/۰۴	۰/۰۳۷۳
توازون	۰/۰۱۲۸	۰/۰۰۸۵	۰/۰۰۰۰	۰/۰۲۱۴	۰/۰۳
S_j (شاخص مطلوب)	۰/۱۶۲۳	۰/۱۹۶۶	۰/۱۷۶	۰/۴۵۷۳	۰/۳۹۱۳
R_j (شاخص نارضایتی)	۰/۰۶	۰/۰۳۳	۰/۰۳	۰/۰۶	۰/۰۶

(منبع: نویسندگان، ۱۴۰۳)

مرحله هفتم: در این مرحله، شاخص ویکور که همان امتیاز نهایی هر گزینه است، محاسبه می‌شود. مقدار Q بیانگر رتبهٔ نهایی هر منطقه از مجموع ۱۲ شاخص مورد مطالعه است. این مقدار بین عدد صفر تا یک تعیین می‌گردد. هرچه به عدد صفر نزدیکتر باشد نشان‌دهندهٔ مطلوبیت و هر چه به عدد یک نزدیکتر باشد نشانگر ضعف است (جدول۹).

برای ترسیم جدول نهایی و تعیین Q ابتدا S^* R^* یعنی مینیمم و S^- R^- ماکزیمم هر ستون به شرح جدول زیر مشخص گردید و سپس برای یافتن Q طبق فرمول و مثال زیر عمل شد. در این راه حل رقم ۱ضریب و v به نوعی ضریب توافق می‌باشد که عمدتا ۰/۵ می‌باشد لازم به ذکر است چنانچه در جدول زیر پاسخ Q بیش یک باشد محاسبه دارای خطا است.

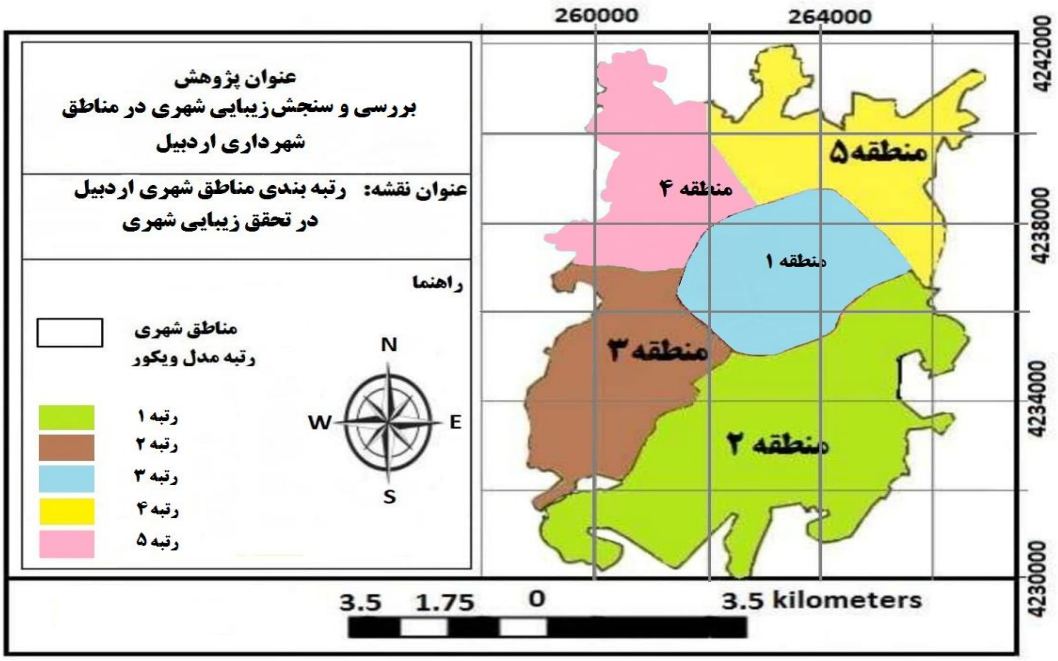
$$Qi = v * \frac{Si - S^*}{S^- - S^*} + (1-V) * \frac{Ri - R^*}{R^- - R^*}$$

جدول۹: تعیین Q و رتبهٔ نهایی

مناطق شهری	S_j	R_j	Q	رتبه
یک	۰/۱۶۲۳	۰/۰۶	۰/۵	۳
دو	۰/۱۹۶۶	۰/۰۳۳	۰/۱۰۸	۱
سه	۰/۱۷۶	۰/۰۳	۰/۲۳۲	۲
چهار	۰/۴۵۷۳	۰/۰۶	۱	۵
پنج	۰/۳۹۱۳	۰/۰۶	۰/۸۸۸	۴
S^* , R^*	۰/۱۶۲۳	۰/۰۳	--	--
S^- , R^-	۰/۴۵۷۳	۰/۰۶	--	--

(منبع: نویسندگان، ۱۴۰۳)

بر اساس تحلیل حاصل از مدل ویکور، میزان نزدیکی و انطباق‌پذیری شهر اردبیل از شاخص‌های زیبایی مقادیر (Q۰/۵۴۵) به‌دست آمده است که اندکی کمتر از حد متوسط را نشان‌داد. بدین‌ترتیب رتبه‌بندی مناطق شهری اردبیل بر اساس شاخص‌های ۱۲ گانهٔ زیبایی و با توجه به ارزش Q نشان‌داد که به ترتیب مناطق، دو، سه، یک، چهار، پنج، از لحاظ میزان تحقق مؤلفه‌ها و عناصر سازندهٔ زیبایی شهری در رتبه‌های یک، دو، سه، چهار، پنج قرار دارند به‌گونه‌ای که منطقهٔ دو با رتبه یک در بهترین وضعیت و منطقهٔ چهار با رتبهٔ پنج در بدترین وضعیت قرار داشتند. نقشه (شکل۲) بیانگر وضعیت موجود مناطق شهری بوده و به تفکیک به تشریح هر یک از مناطق شهری - پرداخته شده است.

شکل ۲: رتبه‌بندی مناطق شهری اردبیل در تحقق زیبایی شهری

(منبع: نویسندگان، ۱۴۰۳)

در همهٔ مناطق شهری، شاخص‌های زیر به‌ترتیب بیشترین تا کمترین میزان تحقق زیبایی شهری را داشت. نگرش مذهبی از بالاترین‌نسبت برخوردار بود سپس به ترتیب؛ توجه به طبیعت، درآمد، تحصیلات، امنیت محیطی، سرزندگی، توازون، تعلق مکانی، عدالت، امنیت اقتصادی و در نهایت ایجاد همسایگی و نظارت از کمترین میزان تحقق برخوردار بود که به شرح ذیل به تشریح هر منطقه پرداخته می‌شود:

الف) منطقهٔ دو شهر اردبیل

با توجه به تحلیل حاصل از مدل ویکور، منطقه دو شهری اردبیل با رقم ۰/۱۰۸ Q بیشترین مؤلفه زیبایی شهری را در شاخص‌های ۱۲گانه، محقق نموده است. به‌عبارت دیگر این منطقه در همهٔ شاخص‌ها بجز درآمد، ایجاد همسایگی و نظارت، تعلق مکانی، امنیت اقتصادی که نزدیک به متوسط عمل نموده، در مابقی شاخص‌ها عملکرد مطلوب داشته است.

ب)منطقهٔ سه شهر اردبیل

این منطقه، دومین رتبه از میزان تحقق مؤلفه‌های زیبایی شهری را با Q۰/۲۳۲ به خود اختصاص داده است. طبق معیارهای تحلیلی، این منطقه بر حسب رتبه خود توانسته است بجز تعلق مکانی، نگرش مذهبی، ایجاد همسایگی، در دیگر متغیرهای ۱۲ گانهٔ زیبایی شهری درست عمل کند.

ح)منطقهٔ یک شهر اردبیل

تحلیل مدل ویکور حاکی از هم‌پوشانی متوسط منطقهٔ یک با معیارهای زیبایی شهری بود و رتبه سوم را با مقادیر Q ۰/۵ به خود اختصاص داده است. طبق این مدل، این منطقه بر حسب رتبهٔ خود به غیر از معیارهای پاکیزگی، توازون، سرزندگی، تعلق‌مکانی و ایجاد و نظارت‌همسایگی، در بقیهٔ معیارها نسبت به‌رتبهٔ خود درست‌عمل‌نموده‌است.

د)منطقهٔ پنج شهر اردبیل

رتبهٔ چهارم به لحاظ میزان تحقق مؤلفه‌های زیبایی شهری را منطقهٔ پنج با کسب رقم Q۰/۸۸۸ به خود اختصاص داد. بخش‌هایی از این منطقه تا قبل از سال ۱۴۰۰ جزء منطقه یک شهرداری بود و بعد از این سال در منطقه‌بندی مجدد به‌همراه بخش حاشیه‌نشین شهری به‌صورت یک منطقهٔ مستقل درآمد. این رقم حاکی از دور شدن از حد متوسط زیبایی شهری است. به‌عبارت دیگر، طبق مدل ویکور این منطقه بجز معیارهای نگرش مذهبی، تعلق مکانی، ایجاد همسایگی امنیت محیطی، پاکیزگی و توجه به محیط، در دیگر موارد ضعیف عمل نموده است.

ه)منطقهٔ چهار شهر اردبیل

پنجمین رتبه را به لحاظ میزان تحقق مؤلفه‌های زیبایی شهری، شهروندان منطقهٔ چهار کسب نمودند این منطقه علی‌رغم قدمت طولانی نسبت به شهرک‌های جدیدالتاسیس به‌دلیل این‌که اسکان غیر رسمی بوده، از وضعیت مناسبی برخوردار نیست و صرفا در سه معیار نگرش مذهبی، ایجاد همسایگی و نظارت، تعلق مکانی عملکرد مناسبی داشته است اما در بقیهٔ شاخص‌ها نتوانسته کارایی داشته باشد و به این دلیل با مقادیر Q ۱ نتیجه غیر قابل قبول را کسب نمود.

پیشنهادها و راهکارها

برنامه‌ریزان آمایش شهری به‌دلیل بی‌توجهی به مؤلفه‌ها و سیاست‌های آمایش شهری،[1] قادر به اثرگذاری در اندیشه و رفتار شهروندان نشده‌اند و یا این که بنا به دلایلی شهروندان مشارکت لازم را نداشته‌اند. در هر صورت هر دو عامل جای بررسی و تحقیق دارد و هر دو عامل باعث شده تا شهروندان و برنامه‌ریزان نتوانند تجلی درستی از زیبایی شهری را به منصهٔ ظهور برسانند؛ لذا برای بهبود شاخص‌های زیبایی شهری، پیشنهادهای ذیل صرفا برای آن دسته از شاخص‌هایی که ضعیف عمل شده، ارائه می‌گردد:

-ایجاد همسایگی و نظارت: در شهرهای بزرگ بیگانگی شهروندان نسبت به همدیگر مقولهٔ آزار دهنده‌ای شده است و این امر حاکی از نوعی بی‌تفاوتی در رابطه با معیارهای همسایگی و محله‌محوری است، به‌طوری که به نظر می‌رسد محلات شهری به نوعی حالت رهاشدگی دارند و هیچگونه نظارتی به لحاظ اجتماعی در آن‌ها وجود ندارد. این در حالی است که در دورهٔ صدر اسلام، مدیریت و برنامه‌های شهری بر پایهٔ محله‌محوری بوده است. همچنین عدم احساس تعلق مکانی که در بسیاری از شهرها در حال وقوع است، در شهر اردبیل نیز طی دههٔ اخیر آغاز شده است. این امر در شهرک‌های جدیدالتاسیس بیشتر خود را نشان داده است و اما راهکاری که در سطح ملی و منطقه‌ای برای بهبود این معضل می‌توان مطرح نمود، تاسیس وزارت امور اجتماعی و سازمان دیدبان محله در شهرها است. به‌عنوان مثال هر دو پیشنهاد در حال حاضر در برخی از کشورهای غربی نظیر انگلیس و ولز در حال اجرا است.

- شاخص امنیت اقتصادی دومین شاخصی است که در سطح شهر اردبیل ضعیف‌تر از دیگر شاخص‌ها عمل نموده است. بسیاری از کسبه و صاحبان مشاغل در وضعیت کنونی، درآمد حاصل از کسب‌وکار خود را منطبق با هزینه زندگی ندانسته‌اند و حتی با وجود شرایط گردشگری در استان بر این عقیده بودند که صنعت گردشگری اثرات ناچیزی در وضعیت اقتصادی داشته است؛ لذا در این راستا به نظر می‌رسد بهبود زیرساخت‌ها، جذب سرمایه گذاری

[1] Urban Arrangement policies

و ارائهٔ مشوق‌های مالی می‌تواند سرمایه‌گذاران را جذب نموده و بدین طریق نسبت به رونق کسب‌وکار در این شهر اقدام نماید.

-ضعف تعامل مردم با همدیگر و مردم با مدیران شهری موجب گسست روزافزون ارتباطات و انفکاک در سطح نیازهای جامعه شده و زمینه‌های دوری از تعادل اجتماعی را رقم زده است. این امر به‌خصوص ابعاد زیبایی اقتصادی را تحت تاثیر قرار داده وموجبات ناعادلانه بودن درآمد، خدمات عمومی، زیرساخت‌ها و امثال آن در بین مناطق شهری را کاملا ملموس نموده است. مخصوصا این موضوع در مناطق شهری ۴ و ۵ به وضوح قابل رویت است. این امر حاکی از بی‌توجهی به سیاست‌های آمایش شهری به‌ویژه در بعد عدالت از سوی برنامه‌ریزان و سیاست‌گذاران شهری بوده است؛ لذا از طریق بسترسازی اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی و آموزشی در سیاست‌های آمایش شهری می‌توان چنین نقصان قابل توجه را جبران نموده و موجبات اثرگذاری عدالت در زیبایی شهری را فراهم نمود.

-تعلق مکانی چهارمین شاخص ضعیف در تحقق زیبایی شهری بود. هر چند که احساس عدم تعلق مکانی در بسیاری از شهرهای رخ داده است اما به نظر می‌رسد شهر اردبیل طی دههٔ اخیر گرفتار این معضل شده است که نیاز به ترمیم دارد. در این راستا افزایش ارتباطات بین مردم با هر راه ممکن و مشارکت آن‌ها در پروژه‌های زیبایی شهری، احساس تعلق و مسئولیت اجتماعی را افزایش داده و به نوبهٔ خود به امنیت اقتصادی نیز کمک خواهد نمود.

-توازون، در توسعهٔ متوازن که به نوعی با عدالت نیز در ارتباط است، طبق بررسی انجام‌شده، منطقه ۵ و منطقه ۴ از کمترین میزان توازن نسبت به دیگر مناطق برخوردار بوده و قادر به تحقق مطلوب شاخص زیبایی شهری در این حوزه نشده‌اند؛ لذا به نظر می‌رسد فراهم کردن دسترسی برابر به خدمات اجتماعی، آموزشی، بهداشتی و امثال آن برای این دو منطقه می‌تواند موجبات بهبودی این شاخص را فراهم کند. درمجموع برای دستیابی به شاخص توازون در اردبیل نیاز به رویکرد جامع و همکاری بین نهادهای دولتی، بخش خصوصی و محلی است که می‌تواند به ایجاد یک‌شهر پایدار، زیبا و قابل‌زندگی‌منجرشده و ضمن تامین‌جذابیت بصری، کیفیت زندگی ساکنان را نیز افزایش دهد.

-سرزندگی، این شاخص ششمین شاخصی است که به لحاظ تحقق زیبایی شهری در سطح شهر ضعیف عمل نموده است. به‌ویژه ضعف عملکردی آن در مناطق شهری چهار و پنج بیشتر از دیگر مناطق ملموس است. درمجموع با توجه به ویژگی‌های خاص این شهر، ایجاد فضاهای عمومی جذاب، تقویت فعالیت‌های اقتصادی، تسهیل حمل‌ونقل و افزایش مشارکت اجتماعی می‌تواند به ارتقای سرزندگی منجرشده و کیفیت زندگی ساکنان را ارتقا دهد.

References

Aghdaie, M. Hashemkhani Zolfani, S. Kazimieras Zavadskas, E. (2014). Synergies of data mining and multiple attribute decision maing. Procedia – Social and Behavioral Sciences 110, 767- 776.

https://doi.org/10.1016/j.sbspro.2013.12.921

Al-Salam, N. A., Al-Jaberi, A. A., & Al-Khafaji, A. S. (2021). Measuring of subjective and objective aesthetics in planning and urban design. Civil Engineering Journal, 7(9), 1557-1568.

Doi: 10.28991/cej-2021-03091743

Araabi, H. F., Hickman, H., & McClymont, K. (2022). On beauty. Planning Theory & Practice, 23(4), 601-633.

https://doi.org/10.1080/14649357.2022.2113613

Atasoy, F., & Eren, D. (2023). Serial mediation: Destination image and perceived value in the relationship between perceived authenticity and behavioural intentions. European Journal of Tourism Research, (33).

Doi: 10.54055/ejtr.v33i.2528

Berleant, A. (1999). On getting along beautifully: ideas for a social aesthetics. Aesthetics in the human environment, 12-29.

http://hdl.handle.net/10138/14171

Berleant, A. (2012). Distant cities: Thoughts on an aesthetics of urbanism. Aesthetics beyond the Arts, 105-115.

Berleant, A. (2013). What is aesthetic engagement?. Contemporary Aesthetics (Journal Archive), 11(1), 5.

https://digitalcommons.risd.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1269&context=liberalarts_contempaesthetics.

Berleant, A. (2013). What is aesthetic engagement?. Contemporary Aesthetics (Journal Archive), 11(1), 5.

Berleant, A., & Carlson, A. (Eds.). (2007). The aesthetics of human environments. Broadview press.

Bluestone, D. M. (1988). Detroit's city beautiful and the problem of commerce. The Journal of the Society of Architectural Historians, 47(3), 245-262.

https://online.ucpress.edu/jsah/article-abstract/47/3/245/2111/Detroit-s-City-Beautiful-and-the-Problem-of

Caymaz, G. F. Y., & Hamameh, S. (2020). Evaluation of aesthetic, functional, and environmental effects on the design of urban open spaces: A case study of Istanbul Sishane Park, Turkey. Journal of Contemporary Urban Affairs, 4(2), 67-86.

https://doi.org/10.25034/ijcua.2020.v4n2-7

Chen, M. H. (2017). The formative role of art: John Dewey's art as quotidian experience. Journal of Literature and Art Studies, 7(12), 1574-1579.

doi: 10.17265/2159-5836/2017.12.010

Coleman, E. B., Hartney, C., & Alderton, Z. (2013). Defining'social aesthetics'. Literature & Aesthetics, 23(1).

Dudzic-Gyurkovich, K. (2018). Effect of accessibility in housing complexes on shaping of beauty in the urban environment. Selected examples from Cracow. Teka Komisji Architektury, Urbanistyki i Studiów Krajobrazowych, 14(1), 116-125.

https://doi.org/10.35784/teka.1746

Duncan, J. S., & Duncan, N. G. (2001). The aestheticization of the politics of landscape preservation. Annals of the association of American geographers, 91(2), 387-409.

https://doi.org/10.1111/0004-5608.00250

Elbaz, A., & Alfasi, N. (2024). What About Beauty in Planning Theory and Practice?. Journal of Planning Literature, 39(1), 49-61.

https://doi.org/10.1177/08854122231187574

Elbaz, A., & Alfasi, N. (2024). What About Beauty in Planning Theory and Practice?. Journal of Planning Literature, 39(1), 49-61.

https://doi.org/10.1177/08854122231187574

Florida, R., Mellander, C., & Stolarick, K. (2011). Beautiful places: The role of perceived aesthetic beauty in community satisfaction. Regional studies, 45(1), 33-48.

https://doi.org/10.1080/00343404.2010.486784

Freestone, R. (2011). Reconciling beauty and utility in early city planning: the contribution of John Nolen. Journal of Urban History, 37(2), 256-277.

https://doi.org/10.1177/0096144210391594

Galindo, M. P. G., & Rodríguez, J. C. (2000). Environmental aesthetics and psychological wellbeing: Relationships between preference judgements for urban landscapes and other relevant affective responses. Psychology in Spain, 4(1), 13-27.

https://citeseerx.ist.psu.edu/document?repid=rep1&type=pdf&doi=e4092506b94e27c3c646c9a6d1cb3ab517b9dd72

Gao, J., & Gao, J. (2018). The Beauty of a City: Thoughts from an Ecological Perspective. Aesthetics and Art: Traditional and Contemporary China in a Comparative Perspective, 217-232.

https://doi.org/10.1007/978-3-662-56701-2_16

García-Doménech, S. (2015). Urban aesthetics and social function of actual public space: a desirable balance. Theoretical and Empirical Researches in Urban Management, 10(4), 54-65.

https://rua.ua.es/dspace/bitstream/10045/140596/1/Garcia-Domenech_2015_TERUM.pdf

Gassner, G. (2022). Beauty as violence. Planning Theory and Practice, 23(4), 601-633.

Gassner, G. (2023). Aestheticizing the beautiful city: Democratic politics and design review. Urban Geography, 44(6), 1098-1116.

https://doi.org/10.1080/02723638.2021.1874742

Gassner, G. (2023). Aestheticizing the beautiful city: Democratic politics and design review. Urban Geography, 44(6), 1098-1116.

https://doi.org/10.1080/02723638.2021.1874742

Ghafari Gilandeh, Atta; Hashemi-Masoom-Abad, Reza; Mustafapour, Mansour. (2016). Evaluating the spatial distribution of neighborhood parks and presenting the optimal location model using the Vicor method (case study of Ardabil city, Environmental Science and Technology, 21st volume, number 5, pp. 261-245. (In Persian)

https://journals.srbiau.ac.ir/article_14056.html

Gjerde, M. (2010). Visual aesthetic perception and judgement of urban streetscapes. In Paper for Building a Better World: CIB World Congress , pp. 12-22.

https://citeseerx.ist.psu.edu/document?repid=rep1&type=pdf&doi=1e2dda5790e218d651df118233cf1430b7bdbd09#page=16

Goodfellow, T., & Smith, A. (2013). From urban catastrophe to 'model'city? Politics, security and development in post-conflict Kigali. Urban studies, 50(15), 3185-3202.

https://doi.org/10.1177/0042098013487776

Gustafsson, E. (2023). How Can Contextual Variables Influence Creative Thinking? Contributions from the Optimal-Level of Arousal Model. The Journal of Creative Behavior, 57(1), 96-108.

https://doi.org/10.1002/jocb.565

Herzog, T. R., & Chernick, K. K. (2000). Tranquility and danger in urban and natural settings. Journal of environmental psychology, 20(1), 29-39.

https://doi.org/10.1006/jevp.1999.0151

Hess, D. B. (2006). Transportation beautiful: did the city beautiful movement improve urban transportation?. Journal of Urban History, 32(4), 511-545.

Hobbis, S. K., & Hobbis, G. (2023). Beauty for Development? Betel Aesthetics and Socioeconomic Stability in Urban Solomon Islands. The Asia Pacific Journal of Anthropology, 24(1), 36-56.

https://doi.org/10.1080/14442213.2022.2115123

Iandoli, L., Salado, A., & Zollo, G. (2020). The role of aesthetic reasoning in knowledge management: the case of elegant systems architecture design. Knowledge Management Research & Practice, 18(1), 93-109.

https://doi.org/10.1080/14778238.2019.1678410

Kellert, S. R. (2018). Nature by design: The practice of biophilic design. yale university press.

Kim, A. M., Merrill, E. L. I. Z. A. B. E. T. H., Miller, C. C., & Yates, C. S. (2014). The Beautiful.

https://iascthrivingcitieslab.org/wp-content/uploads/tcl-endowment-brief-beautiful.pdf

La Rocca, F. (2020). The social experience of urban life: An aesthetic interpretation of places and ambiences. In The Detective of Modernity (pp. 46-54). Routledge. H

ttps://www.taylorfrancis.com/chapters/edit/10.4324/9780429201370-4/social-experience-urban-life-fabio-la-rocca

Lensu, S. (2024). Beauty banned: navigating aesthetic citizenship in Rwandan borderlands. Citizenship Studies, 1-17.

https://doi.org/10.1080/13621025.2024.2348868

Liyun, Y. (2019, September). Building a beautiful and livable garden city in Chengdu. In 2019 Asia-Pacific Forum on Economic and Social Development (Vol. 2, pp. 220-223). The Academy of Engineering and Education.

https://aeescience.org/ppapers/2019092701/ESD92740

Maggi, R., & Scholz, C. (2008). Finding the Invisible–Quantifying the 'urban beauty'of Dubai via content analysis of photographs. Instant cities: Emergent trends in architecture and urbanism in the Arab world.

https://ssl.lu.usi.ch/entityws/Allegati/pdf_pub3217.pdf

Martin, J. L. (2011). The explanation of social action. OUP USA.

Meek, M. A. (1979). History of the city beautiful movement in Canada, 1890-1930 (Doctoral dissertation, University of British Columbia).

http://hdl.handle.net/2429/22018

Mengsheng, C. (2022, April). Research on the Index System of "Beautiful Economy" Construction from the Perspective of Common Prosperity. In 2022 International Conference on Social Sciences and Humanities and Arts (SSHA 2022) (pp. 609-612). Atlantis Press.

Doi: 10.2991/assehr.k.220401.115

Meyer, E. K. (2008). Sustaining beauty. The performance of appearance: A manifesto in three parts. Journal of landscape Architecture, 3(1), 6-23.

https://doi.org/10.1080/18626033.2008.9723392

Mirbach, D. (2009). Magnitudo aesthetica, Aesthetic Greatness. Ethical Aspects of Alexander Gottlieb Baumgarten's Fragmentary Aesthetica. The Nordic Journal of Aesthetics, 20(36-37).

Miyahara, K. (2014). Exploring social aesthetics: Aesthetic appreciation as a method for qualitative sociology and social research. International Journal of Japanese Sociology, 23(1), 63-79.

https://doi.org/10.1111/ijjs.12025

Morbidoni, M. (2013). Aesthetics of the Informal Urban Landscape: A Potential Factor of Social Inclusion. Rethinking Urban Inclusion, 534.

Mowla, Q. A. (2011). Urban aesthetics: A study on Dhaka. The history heritage and urban issues of capital Dhaka, 3, 169-262.

Nia, H. A. N. (2021). The role of urban aesthetics on enhancing vitality of urban spaces. Khulna University Studies, 59-77.

https://doi.org/10.53808/KUS.2021.18.02.2112-E

Nia, H. A., & Suleiman, Y. H. (2018). Aesthetics of space organization: lessons from traditional European cities. Journal of Contemporary Urban Affairs, 2(1), 66-75.

https://doi.org/10.25034/ijcua.2018.3659

OPRICOVIC, S.TZENG (2004). Compromise solution by MCDM methods: A comparative analysis of VIKOR and TOPSIS. European Journal of Operational Research 156, 445 – 455.

https://doi.org/10.1016/S0377-2217(03)00020-1

Ostrovsky, E. (1964). Nox Irae: the Literary Vision of Louis-Ferdinand Celine. New York University.

Pellegri, G.(2017). Environment Landscape City.

https://core.ac.uk/download/pdf/211055486.pdf

Pizzol, M. (2020). The City Beautiful Movement.

https://soar.suny.edu/bitstream/handle/20.500.12648/13561/4626_mariana.pizzol.pdf?sequence=1

Porta, S., Rofè, Y., & Vidoli, M. (2016). The city and the grid: building beauty at large scale.

https://strathprints.strath.ac.uk/55754/1/Porta_etal_Sustasis_2016_The_city_and_the_grid_building_beauty.pdf

Prosperity, M. (2009). Beautiful Places: The Role of Perceived Aesthetic Beauty in Community Satisfaction.

https://ranaflorida.com/articles/Beautiful%20places.pdf

Prosperity, M. (2009). Beautiful Places: The Role of Perceived Aesthetic Beauty in Community Satisfaction.

Punter, J. (2017). Aesthetics in planning. Values and planning, 38-67.

https://www.taylorfrancis.com/chapters/edit/10.4324/9781315235141-3/aesthetics-planning-john-punter

Schulz, E. (2011). Nagai Kafu^¯'s Reflections on Urban Beauty in Hiyorigeta: Reappraising Tokyo's Back Alleys and Waterways.

http://hdl.handle.net/10928/192.

Taher, A., Desfandi, M., Azis, D., Gadeng, A. N., & Agusriati, I. (2021). Community Participation in Maintaining the Cleanliness and Beauty of the City of Banda Aceh through the E-Berindah Application. Proceedings of AICS-Social Sciences, 11, 51-63.

Van Nus, W. (1975). The fate of city beautiful thought in Canada, 1893-1930. Historical Papers, 10(1), 197.

Wilkinson,Willoughby. (2005). Chapter, X. I. V. GETTING ALONG BEAUTIFULLY: IDEAS FOR A SOCIAL AESTHETICS.

Xia, C., Zhang, A., & Yeh, A. G. (2022). The varying relationships between multidimensional urban form and urban vitality in Chinese megacities: Insights from a comparative analysis. Annals of the American Association of Geographers, 112(1), 141-166.

https://doi.org/10.1080/24694452.2021.1919502